

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai legyen kapták.

Nem tagoknak előzetési díj:

Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi iktató-feljegyzés adatai: Főszerkesztő és kiadó: Bolla; Felelős: Forster Gábor az OMGE. igazgatója. Feltétlen szerkesztés: Malinassy Károlyné az OMGE. szerkesztő-székén. Típusműködés: Rudnay Márton az OMGE. székén.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Ülésnapok a Köztelken.

1889. decz. 30. d. e. 11 ó. Luxuslővásár rend. bizottság ülése.
1900. jan. 3. d. u. 4 ó. OMGE. egyesületi tanácsának ülése.
1900. jan. 4. d. u. 4 ó. Műszaki-bizottság ülése.
1900. jan. 9. d. u. 4 ó. Borászati és szőlőszeti bizottság ülése.
1900. jan. 10. d. u. 4 ó. Állattenyésztési szakosztály ülése.

Meghívó

az OMGE. állattenyésztési és állategészségügyi szakosztályának 1900. évi január hó 10-én (szerdán), d. u. 4 órakor a Köztelken tartandó üléseére.

Főtárgyak:

1. A szakosztály újja alakulása, elnök és két alelnök választása.
2. Intézkedés tenyészállatvásár rendezése ügyében.
3. Jelentés denaturált marhasóval végzett kísérletek eredményéről.
4. Huskiviteli piacok szervezése.

Forster Géza,
igazgató.

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület luxuslővásár rendező bizottságának

1899. évi december hó 30-án (Szombalon) d. e. 11 órakor a „Köztelken” tartandó üléseére.

Főtárgyak:

1. Luxuslővásárok rendezésének ügye.
2. Díjlovaglás rendezésének ügye.

Forster Géza,
igazgató.

Meghívó.

az „OMGE.” műszaki bizottságának 1900. évi január hó 4-én, azaz csütörtökön d. u. 4 órakor a Köztelken megtartandó üléseére.

Tárgyak:

1. Jelentés a szegedi mezőgazdasági kiállítás IV. főszoportjáról.
2. Jövő évi program megállapítása.
3. Állandó gépkísérleti állomások ügye.

Bolla Mihály,
b. elnök.

Meghívó.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” borászati és szőlőszeti bizottságának 1900. évi január hó 9-én (kedden), d. u. 4 órakor a Köztelken tartandó üléseére.

Tárgy:

Dr. láczai Szabó László felolvasása „Új emelet a fásójás terén” czímmel.
Budapest, 1900. évi december hó 28-án.

Dr. Bernáth Béla,
a bizottság elnöke.

Értesítés az OMGE. tagjaihoz.

Mindazon egyesületi tagokhoz, a kik az 1899-iki vagy az előbbi évekre tagdíj vagy alapítványi kamattal hátralékban maradtak — kivéven azokat, a kik tartozásának behajtását már az egyesületi ügyész úlján szorgalmaztuk — a mult hetekben felkészült levelet intéztünk, hogy hátralékaikat az OMGE. pénztárába befizetési sziveskedjenek.

Felkérem tehát az összes hátralékos tagjait, hogy tartozásaikat mielőbb

kiegyenlíteni sziveskedjenek, nehogy azoknak szorgalmazása következtében ugy egyetlenünknek, mint saját maguknak költiséget és alkalmatlanságot okozni tgyünk kénytelenek.

Budapest, 1900. január 1.

Igazgató.

Visszatekintés az 1899-ik évré.

Mint már a mult évben is tettük, ugy az előttünk álló újév küszöbén is rövid visszapillantást vetünk a köz- és mezőgazdasági életben lefolyt eseményekre, egykezvén egybe-gyűjtien a mult év tanulságait, hogy a jövőre nézve okulást merithessünk belőlük. Ezévi krónikánk tartalmában gyarapodott, mert több oly mozzanatot felvetünk, melyeket a mult évben nem tettünk tüzetesebb méltatás tárgyává. Igy különösen egyes főbb mezőgazdasági termények áralakulására vonatkozó fejtegetésünk, továbbá pedig néhány természeti ágazatban felmerült tapasztalatok regisztrálása gazdagítja ezévi krónikánkat. Mindazáltal ezt teljesnek így sem tekinthetjük, mert törekvésünk nem is az volt, hogy egy köz- és mezőgazdasági évkönyvet adjunk, hanem az, hogy az év történetéből azokat a részleteket fűzzük össze, amelyek gyakorlati vonatkozásuknál fogva ugyszólván kivétel nélkül érdekelik a magyar gazdaközönséget.

Az egyes szakágazatok megbeszélése előtt kísértük meg rövid vonásokban ismertetni a lefolyt év főbb eredményeit.

Az 1899. év folyamon érvényre jutott és a gazdasági életet uraló főbb törekvések két

Tavaszi VETŐMAG szükségletünk

beszerzése végett forduljunk a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezetéhez, Budapest, V., Alkotmány-u. 31.

írányszemből indult ki. Egyik a gazdasági belharcz *leszerelése*. Másik a gazdasági élet *riszónelésének szándéka*. A gazdasági belharcz már évtized óta kidesleődött, már régen minden izüknben érezzük, hogy a gazdasági élet téveszül között az ös-zhangzat megomlott. Egyes ipari ágazatok a természetes fejlődés jogalapján messze túl terjeszkedni igyekeztek s uyezart tették egyes kereskedelmi vállalkozások a mezőgazdaság rovására. Ez az abnormis terjeszkedési, helyesebben meggazdagodási vágy az amugy is válságos időköt élt mezőgazdasági termelés életereit sorvaztotta, a titkos belharcz tehát megvolt már, de teljes visszahátában csak akkor mutatkozott be, mikor a szociális ideák megvartak népünk szívét s megvarták az egyetértést maguk között a föld művelői között is. A minden vonalon megindult belharcz most már ország-szerte aggdó figyelmet kellett s elmondhatjuk hogy az a serény munkálkodás, mely társadalom, kormány és törvényhozás részéről megindult s a mult év folyamán már minden vonalon hatályba is lépett: a béke, a megvart harmonia helyreállítása érdekében történt.

A földművelésügyi kormány s a gazdasági társadalmi tényezők: a gazdasági egyesületek egyesült erővel, minden eszközt hatályba helyeztek a *szociális bajok orvoslása* s a népjóléti emelésé czéljából s ami eredményt ez irányban történt, az e kettős cék javára irandó. Eredmény pedig van egynéhány, amely a köznyugalom szempontjából igen jelentőséggel bír. Örömmel tekinthetünk vissza arra, hogy a munkaszavargás mult év folyamán már nem ismétlődött s az aratás ország-szerte simán folyt le. Az 1898. évi II. t. czikket kiépítették két új munkástörvényvel; az jövő évben pedig remélhetjük a dohánycikerezték is kapnak törvényt s ezzel a mezőgazdasági munkások jogviszonya végleges szabályozást nyer. Készen áll a munkás- és cseledebtörvény tervezete is. A telepítési ügy újabb fordulathoz jutott a közelben tartandó telepítési anktellá, amely annyiban legvalóbb is jogosított teszi a jobb várakozásokat, amennyiben az eddig folytatott telepítési politika meddőségének némileppeni beismerését jelenti s czelszerűen rendezsre kelle átállásérve nyújt reményt. A kisenberek védelme érdekében történtek a gabona-üzóra terjedését gátló kormányintézkedések is, erre a lepra tartoznak továbbá a szövetkezeti mozgalmak, amelyek terén állami támogatás mellett a társadalmi tevékenység hatalmasan érvényesült. Az 1898. évi XXIII. t. ez. alapján létező központi hitelszövetkezet kötelekbe immár mintegy 700 szövetkezett tartozik, sajnos azonban, a nyomott pénzviszonyok s a hitelrázság a központ működését fölülte megnehezítették. Megalakult a fogyasztási és értékesítő szövetkezetek központja: a „Hangya” is, mely máig 70 szövetkezett létesített a vidéken. A tejszövetkezetek a földművelésügyi miniszter buzgó tevékenysége nyomán szépen virágznak és szaporodnak. A szövetkezeti mozgalom tehát áldásos gyümölcsöket érlel mindenfelé a közép javára és alkotásaiiban a szociáliszmus legbiztosabb elennitvényeit birjuk. Az a serény munkálkodás pedig, mely a népjóléti jelszava által ország-szerte folyik és a humanisztikus felfogás előtt nemes ideákhoz

nyit utat, biztosította annak, hogy az alsó és felső rétegek érdekelenteinek kiegyenlítéséhez a legjobb utat megtaláltuk.

És mondtottuk, hogy a másik fő munkáirány a gazdasági élet visszacsúléseinek orvoslásában jutott kifejezésre. Legfőbb vívmány ebben az irányban az *örösi engedély eltörzése* volt, ez egyszersmind az u. n. agrárizmusnak a legnagyobb diadala, habár kölcsönként érököl is. De rögtön meg kell jegyeznünk, hogy ez csak elvieg vívmány. A gyakorlatban az idegen buza most is kijátszhatja a vámot a *szabadraktár intézmények* révén. Természetesen folytatás tehát, hogy most már az idegen gabona szabadraktározásának betöltása miatt folyik a külelem s ez az, amiből az iparellen akció bünvándját költik. Igen jelentős mozgalom volt az is, mely kivitte azt, hogy a mezőgazdasági szeszfordék megrovídlósése hozott *szeszkontingens* törvényt novelláris uton módosítani igértek. De még nagyobb jelentősége van a *borhamisítók ellen indított mozgalomnak*, itt kormány és társadalom egy tüzonalban harczolt. Becses jelenség ez a teljes egyetértés ilyen kérdésben, amely erkölcsi szempontból is jellemzi az uralkodó kormányzati szellemet. Azonban sikere egyelőre alig több a megrovídlósésnél. Visszaverés, de távórlás sem teljes győzelem. A *gabonaeltételék* köpenye alatt egy tipikus visszaélés burjánzott fel, amelyet sokan uszorának neveznek, sokan nem, de ez mindegy. Ezt az üzletet szabályozni fogják s a tervezet már ebben az évben megszületik. Csak a börze áll érintetlenül. A *papirus-buzával* üztöt káros játékn ezonban mult évben is több oldalról felzudultak s ki van zárva az, hogy a teljes jogalpon álló s egyre erősöbülő mozgalom eredményt ne érjen el. Ime röviden az a rezakció, amely a szabadságok visszazsatorására megindult s a békét és összhangot a gazdasági élet felsőbb régióiban is helyreállítani igyekszik.

E mozgalom közben a mezőgazdasági élet terén több termelési és értékesítési kérdésre is jutott figyelem, anélkül, hogy helyzetünk általában sokat javult volna. A termés ürhető volt ugyan s másfelől állatállományunk is jelentékenyen szaporított a mult évben. Amde az érem másik oldala az, hogy a buza ára ugyahamar lezúdult s az aratás után szokotnál nagyobb mértékben visszatarotott készleteknek nyomott árakkal kell számolniuk. Tekintve a buza-termelés állandólagoslag fokozódó produktivitását a jövendő sem áll rózsás színekben előtűn. Argentinia, India s Oroszország bőségszárja Damokles kardja gyantán lóg fölöttünk s mindinkább kétségessé teszi buzatermelésünk rentabilitását, amint a mozgékony közevítő kereskedelem a fejlődő közelekkel felhasználásával mindkönyvebben kizsáknálhatja a piaci konjunktúrákat. Mintha a buzatermelés csödjé a területet jobb megválasztása és redukálása nélkül immár elkerülhetlen végezt gyantán állana előttünk! Ezt helyettesítő növényi kultúráink kevés kárpótlást igérnek. A czirok, len és kender termelése ugyan biztatóan halad, de ezen kultúráknak igen korlátolt a terjeszkedési. Szőlőink ujjalakításával igen szomatévó jövödelmi forrás a csemeszőlő- és borértékesítés. De ezen a téren is úgy állunk, hogy a hegyaljai bornak nincs ára. A szüreti készle-

tek jó része ma is eladatlan, azért van ám mindenféle fajta bor a közforgalomban, amennyi csak kell. Honnan kerül az elő? Az olasz bor bősönléséről nincs is mit beszélni, ez egy biztos tény, hogy a magyar bortermelőket letörkölszára. A csemeszőlőink a török meg az olasz szőlő saját piacainkon veri agyon. Gyümölcstermelésünk nagyban fejlődik, anélkül, hogy behozatalunk esőkkene s anélkül, hogy új kiviteli csatornákhöz jutnánk; sőt még a régieket sem tudjuk megtartani. Összevéve minden a növénytermelés terén mit sem javult a hazai helyzet.

Az állattenyésztésben csak a juhtenyésztés volt jövödelmezőbb a gyapjú árának emelkedése következtében. Sajnos, ezt az áremelkedést sem sokan használták ki, hanem átengedték a hasznát a közevítő kereskedelemlnek. A Budapesten szervezett gyapjúnyakciókra jövöben talán többen figyelemmel leszenk.

Az állattenyésztés többi ágazata mind lendült ugyan, mennyiségi és minőségi termelésre is, de az értékesítési feltételek nem javultak. Kivétel csak a baromfitenyésztés, melynek produktumból kivételnek hatalmas arányban emelkedett. Nagyon keveset emelkedett a lókvitel, ez is örösi áldozatok árán. A szarvasmarha- és sertéskivitel csekély emelkedésével szemben áll a behozatal emelkedése, így hogy a mérleg mítsen javult. Amde állatállományunk emelkedett. Hogy kivitelünk nem fejlődhetett ennek megfelelőleg, ez érthetővé teszi a nyomott árakat.

Nem hiába okoztam emiatt a szerb állatbehozatal, mert az oszlagun sajátjóság helyzet, hogy mi a saját jószágunkból megosztozunk az osztrák piacra s szerbekkel. Az osztrák piac akadálytalan ellátása tekintetében az új állatforgalmi meg egyezés elvi szempontból értékes garanciákat biztosított ugyan számunkra, de mint legközelebb is láttuk, a gyakorlatban most is ugyszólván lehetetlen az osztrák részről készlet forgalmi korlátok káros következményeit teljesen hálytalanná tenni. A javulás tehát az állatértékesítési feltételeiben is igen problematikus jellegű és nem rózsás szint a jövöendő sem, mert ott látjuk valamennyi külföldi állam politikájában a gazdasági elszigetelődés tendenciáját.

Miből pészöljön most már a magyar gazda s különösen honnan vegye a pénzt adósság törlesztésére és a régen hangzatosított intézkedések gazdálkodásra való átállásához? A földhitel határozatlan rosszabbodott. Az általános pénzhány visszaháttas is mi megérettük, mert Németország mintegy 32 millió korona értékű zálogleveleinket visszaküldött, zálogleveleink legjobb piacát tehát elvesztettük s hogy a közös bank vételekhez a külföldi tőke ellátása ellen, fel kellett emelnie a kamatlábat, a mi természetesen megdrágította a hitelt minden vonalon. Ez az alakulása a viszonyoknak a maguk összességében elsősorban is a középirtokos osztály végső romlását sietti. S mint láttuk, az állam s társadalom a kis szövetkezeti megmortalmas érdekében ugyan csak munkához látott, de hogy a felsőbb osztály sorsa is javuljon valamit, hogy a nemzagerincze ne sorvadjon el, erre nézve s komigyekeztnek biztató jeleit sem birjuk.

Valóban úgy látszik, hogy a nag-

bajok feleltették a momentán jelentkezőkre névessé kisebb bajokat. A föladatok, amelyek fölegelták a kormány s a társadalom figyelmét, mind égettek s mind a napi élet szükségéből következtek. Ilyen szükségérből fakadt a szociális mozgalom leszerelésé megindult munkálkodás s a gazdasági élet talpkapcsainak ostromozása is. Mindaz, ami itt történt, az alig volt több reflex mozgásnál. Akéz, amely föltűzött, igyekszik visszavonulni, anélkül azonban, hogy a biztonsági állapot pillanatnyi visszacszerzésén kívül egyelőre föbbre is gondolta. Tettünk muszájából. Igyeztünk élni mártól-holnapra, de a messzebb jövő kérdéseivel foglalkozni még nem volt időnk. Hiszen egy nagy újalakítási munkálaton kell átessenek csak addig is, míg gazdasági életünk tovább fejlesztéséhez az egészséges alapokat vissza nyújtjuk s míg a jövő nagy gazdasági feladatainak megértésére fogékonyabb váltunk, végrehajtásukra érő jut.

A Gazdasági Egyesületek Országos Szervelete alig mérlegelhető jelentőségű szerepet tölthet be abban az irányban, hogy a társadalomban a közfeladatok iránti érdeklődést ébressze és fentartsa. Feladatokhoz a sikernek máris szép tenjuleivel látott hozzá. A szegedi első országos mezőgazdasági kiállításra nem csak azért van okunk rámutatni ismételtten, mert az a rendezés technikai kivitelét illetően sikerrel járt, hanem főként azért, mert itt megfigyeltük azt a ritka jelenséget, hogy a gazdaságosság áldozatok árán is lelkesedéssel karolt fel egy hátsára néző közhasznunka igézőző intézmény. Igen sokan és igen jelentékeny áldozatot hoztak az anyagi rekompensáció minden kilitása nélkül azért, hogy ez a kiállítás meglegyen. Már pedig ahol egy nehéz időket szenvedő gazdaságtalán az ónzás s a hasznogy pillanatnyi igényein fly felül emelkedő állapotrna képes helyezni egy mozgalom sikerre juttatása kedvéért, ott nem halt még ki az ideálizmus és nem halt ki a magasabb közfeladatok átértézéshez szükséges fogékonyság, csak legfeljebb ennek felsérkésítésére s értekesítésére szükséges eszközök hiányának. A szövetség műve volt a Gazdák Biztosítási Szövetkezetének megalakítása is. Ezt az intézményt nem késnek már gyermekbölcsőjénél halálra itélni s tessék ezt azzal a megokollással, hogy olyan biztosítási társulat, mely slapszabályai megalakításánál a biztosítói közönség bizalmát már eleve kisajátítani kívánta a maga számára, ilyen intézmény meg nem állhat. Nem állhat meg, mert az üzleti életben bizalom nincsen, a tisztességben nem bízunk, hanem csak a kézzelfogható garanciákra adunk valamit. Árra nem akarunk gondolni a kvikumának éppén azért jelent oly sokat a biztosítási terén is, mert ez éppén a nyeresédes eszméjé akarja kizűszöbölni ebből az üzlethez s kizűszöbölni a nyeresédeskedés segítésére hívott tisztességétlen elemeket és helyükbe állítani a kölcsönös bizalmat és a ma annyira hiányzó erkölcsi szolidaritást.

Hogy a gazdaságosság a szövetezeti biztosításban frívó ezen eszmét megértette és pártolta ímé pillanatnyi megkönyvelések reményé nélkül, ez megint arra mutat, hogy nem vsngnk értekelnek a magasabb felada-

tok iránt sem, csak kitaró vezetők akadjanak. Mert kitartás csak mellé meg abhoz, hogy az anyagi életben olyannyira megbillent erkölcsi egyensúlyt helyreállítsunk.

Még egy nagy jelentőségű mozgalom gondolata fogamzolt meg a gazdátársadalomban-amely a napi élet sürgös elintézési kérdéseim meszse fölfelemelkedik. Ez az: hogy volna a magyar föld magyar kézben megtartható! Ma még csak egy feladott kérdés ez, legjobb esetben érdekes tárgy az elvi megvitatások keresztje közé költve; de a kis kavics mégis csak megindult már a hegytetőről s megvan a lehetőség, hogy pörgeteg váljék belőle. Ez a közérdekelésre vetett gondolat már első pillanatra a középirtokosozástly sorsa felé terelte a figyelmet, mert a magyar föld s a magyar középirtokosozástly jövőjéről különválasztva beszélni sem lehet. Kevés talán mindez még biztatlanság is arra, hogy most már a gazdátársadalom s egy egész állami létünkre kihat nemzetgazdasági problémák megoldásának küszöbéhez érkezett. De jelnek elég, hogy a jövő nagyobb feladatait mégis csak megérezteik.

És valóban ez az, ami bennünk reményt kelt, hogy a lehanatott nemzeti ideák szép csillagzata is visszatéróban van. Nem tudjuk, vajjon mi fogunk-e még fényükben gyönyörködni, de hisszük, az utánuk következő nemzedék nem fogja már átílni ezt a szomorú időszakot, hol a személtamrávnyások eltiizogtatták s a statáriumnak föllállítása volt minden gondunk. Hiszszük, hogy gazdasági életünkben a tisztesség beszarótott újatit megkezdett nyomon teljesjen kitisztítani sikerül s akik később lépnek azokra, bandák elleni hadakozások helyett, amelyek a ma erkölcsi elemésztették, nyugodt szível, sértetlen erkölcsi érzülettel fordíthatják figyelmüket a közfeladatokra s dolgozhatnak a mezőgazdaság jobb sorsán. De hogy ez a több sikerrel biztató korszak bekövetkezhessék, egy hatalmas és politikai két minden alakulati között is földelendő érvényesülő gazdaságtevékenység megteremtése legyen a mindenkori imádság. Ennek birtán egyetlen kormányváltás halomra dönt-bírt, vagy új irányba terelheti a társadalmi rekonstrukció összes eredményeit. Ennek bírtoiban a magyar gazda ura marad saját helyzetének és ura marad a magyar föld jövőjének is.

B. B.

A Szövetkezetzi ügy.

írta: Bernát István.

Mialatt a lefolyt évben a részvénytársulatok körül és a gazdasági életnek egyéb térein a pangásnak, sőt itt-ott a hanyatlásnak el nem tagadható jeleivel találkozunk a szövetkezetek körében fokozottabbn munkásság, több oldaltól és esaknem minden irányban kiterjedő tevékenység költ le figyelmünket. Kapcsolatosan az agrár eszmék térfoglalásával, a melyeknek a szövetkezetek egyik és pedig nem utolsó régiójába tartoznak, mindinkább szaporodnak azok a férfiak, akik belátva az ögnek kiváló nemzeti és szociális fönságoságt, hajlandók kisebb vagy nagyobb körökben a vezetést átvenni. Nem csupán a falusi szövetkezetek száma növekedik, hanem sokszorozódnak azok a nagyobbbszámú kezdeményezések is, a melyeknek célja és feladata nagyobb körök

számára megadni az irányt és biztosítani a fejlődés helyességét. Mint ilyen rámutathatunk a múlt év február-havában a gazdasági egyesületek országos szövetkezei, továbbá a magyar mezeigazdák szövetkezei és a gazdaságtevékenység Magyar névű szövetege által együttesen rendezett országos szövetkezezi értekelésre. Ez értekelést, a melyet a Közletem tartottak meg, egy a résztvevők számát, valamint a fejtegetett eszméket tekintve rendkívül fönságoságt bír a magyar szövetkezezi élet fejlődése terén. Értekeléseket tartottak a sorrend szerint e sorok irányá, a szövetkezesek jelene és jövőjéről, Balogh Elemér a fogyasztási szövetkezetekről, Bálintfy Pál a gabona értekelési szövetkezetekről, Baross Károly a szőlös-gazdák szövetkezeséről, végül Károlyi Sándor gróf a gazdasági egyesületek feladatáról ebben az irányban. A második ilyen nemű kongresszust a szegedi kiállításal kapcsolatosan tartották meg, melynek körében Malcoms Jeromos báró, Bujayovics Gyula, Meskó Pál és Sechenyi Imre gróf tartottak a szövetkezeteket közelebbről érítő kérdéseket megvitató előadásokat. Ennek kapcsán fel kell említeni a Nyitrai, továbbá november hóban Aradon és végül decemberben Fozsonyban tartott egyeztetéseket, a melyek szintén részt kérnek a szövetkezezi mozgalom előre vitelét körül. Az 1898. évi XXIII. törvények alapján létesült országos központi hitélszövetkezet megkezdte működését, s hogy megnyire elő volt készíve a talaj ebben az irányban, mutatja az, hogy a hazai szövetkezetek közül átlépetek beszámítva az országos központ közelebbre tartottá szövetkezetek száma már 700-ra rug. Sajnosnak kell azonban jelezniük, hogy az idézett törvény-cikknek az az intenciója, mely szerint a felállított intézet quasi zálogi-velek kibocsátására is jogosítva lenne, a mostani gazdasági viszonyok között nem volt megvalósítható s nem is igen lehet megvalósítani, hogy a pénzbeszámítás ezen módjához mikor lehet a fölyomtá érni. Ez természetesen visszahat az intézet működésére és lassúvga tenni munkáját.

Az ország egyes részeiben nevezetesen Nyitraiban, Zemplénben, Somogyban sőt Pestvármegyében is vidéki központok alakultak avval a céllal, hogy összekött köpacs legyenek a módjához mikor lehet a fölyomtá érni. Ez természetesen visszahat az intézet működésére és lassúvga tenni munkáját.

Az ország egyes részeiben nevezetesen Nyitraiban, Zemplénben, Somogyban sőt Pestvármegyében is vidéki központok alakultak avval a céllal, hogy összekött köpacs legyenek a módjához mikor lehet a fölyomtá érni. Ez természetesen visszahat az intézet működésére és lassúvga tenni munkáját.

A fogyasztási szövetkezetek egyik központja a gazdaságtevékenység által létesített Hamgia is, mely a kezdet nehézségeit legyőzve immár

sem bírtak elvégezni, hogy drága lakóházakat kellett építeniök, hogy mindezek a gazdasági munkálataik lehetetlenné tették, vagy hátrább tarták, továbbá a helyszínen alkalmatlan állami megbízottak csekély képessége, néha túlbuzgalma voltak a főbb akai annak, hogy a nagy ügyzetrelletlen s lekésedéssel felkarolt telepítési ügyet oly kevés siker koronázza.

Néhány rossz aratáson kívül innen magyarázható, hogy a telepek a kiostított föld vételeiről förtelenzen nem tudták s a mellett legnagyobb részük nagyon közvélemény annyira megromlott, hogy meg lehetett volna vett birtostíva. Így kormányzatok a megállapodás, az eredmények számbavétel, a hibák okainak felkutatása nagyon is szükséges. Csak ha ezeket az állami telepítésnél jövőben elkerülik, ha minden létesítendő telepek községet, a helyi viszonyoknak, a föld természetét tulajdonosoknak figyelembe vételével megteszi meg, és pedig úgy, hogy a telepek mindjárt gazdasági munkálataira alkalmas földet kap s teljes erővel annak művelésére fordíthatja, lehet a jövőben nagyobb sikereket bízni. Szükséges erre nézve, hogy a telepítésre alkalmas területen levő erdők kiirtásával egyidejűleg a telepeknek olcsó faanyag biztosítását az építkezésekké, hogy a tölgyeket vagy az állami irattás ki, vagy a tuskós területeket nehány évre berhájva úgy feltelje, hogy az iratás a bérlek tá.ozzának teljeseit.

Ezen követelményeket a most folyamatban levő kraszó-szörnyeményi erdőirtásoknál az állam már figyelembe veszi. Az új telepek tehát ott már rendezett földeket fognak kapni, melyeknek jobban boldogulhatnak, kivált ha a lakóházakat olcsón építhetik fel, ha a telkek megalakításánál s kiostolásánál a föld természetét sajátjairól figyelembe veszik s ha a községek alapításánál azok részére megfelelő közösi birtokot, közlegelőket kihasználnak s általában az új telepeket úgy rendezik be, hogy a lakosságunk módjában legyen vagyonlég előhaladni s minden viszszalés, kizsákmányolás ellen oltalmazva legyen.

Míg az állami telepítésnél eként a közel jövőben megindult újabb akció előszéri előkészítést tapasztaljuk, addig a magántelepítés és parcellázás jóformán teljesen szűntel. Ennek legfőbb oka a rendkívüli rossz pénzértelvényekben találhat fel, de vannak már gazdasági és jogi okok is, melyek a magántelepítés nagyobb fejlődését akadályozták: elég ezek közül az egyetemes jelöltek feloldásának nehézsége, mint a parcellázás ügyi főkadályára rámutatni. Általában elismert dolog ma már, hogy telepítési törvényünk is egészen elhibázott és rossz, és hogy míg az érvényben lesz, sikeres magántelepítés gondolni is alig lehet. Míg pedig a telepítési ügy helyes irányban való fejlesztése hazánkban nemesak közgazdasági, hanem nemzetgazdálkodás tekintetben is főtfontosságú, igen kívánatos volna az állami és magántelepítési helyek elvek szerint cseleltetés megoldási s ennek érdekében oly telepítési törvényt alkotni, mely a gyakorlatban beválnék s e célz elérését megkönnyítene.

Sokat lehet várni s tekintetben a földmívelési miniszter ur által megfogalmazott egybehangzó telepítési akciók, melyek telepítés helyeit megállapítják s az új telepítési törvényt előkészíteni lesz hivata.

Pénz- és hitelügy.

Ira Havas Miksa.

Muló esztendőnk pénzügyi története tanulságos és érdekes képet tár elénk. Szemünk előtt folyik a kemény, hogy ne mondjam elkeseredett túsa, melyet a világ leghatalmasabb pénzintézet, a Váncsigárdiak a kurtia aranylakói" mondta egykoron Bismarck.

Hozzászoktunk a multban, hogy Angliában olcsó a pénz, hisz hosszú időn át 1 szálalék alatt kínálta a tőkét s az értékpapírok nál 25%-ot szóp hasznokot tekintették. S íme az esztendő, mely 3¹/₂%-os discontálással kezdődött, 6%-al záródik. Londonban, e hatalmas centrumban a legjobb, a legbiztosabb váltókat csak 6%-al escomp'edjük. Berlinben pedig agdódk a "Reichsbank" kormányzója, hogy még a 6 szálalékot is tul kell lépniök.

E feszültség a pénzügyi egytel, de nem egyetlen oka az Afrikában dúló háború. Az idegenek visszargomlalom művelték Transvaal gazdag telepeit és szállították a kincset Európába s most egyelőre szűnet állott be. Hozzájárult ehhez, hogy Németország fejlődő ipara sok-sok pénz kíván, az érézők, a vas-hámorok, a szivó- és kőgyárok, a papírmalmok terjeszkedése pénzt és hitelt köt le. S a tulhajtott borsekuccező szűntén foglalkoztatja a tőkét, a jobbra prongolaj a hó végén, a töképenes jó kamatért repörtirozza a papírokat.

A gyekben pedig csavar egyet a kamat-láb-srófon és oly kamatot követel, mely tékei egytelre iszűkölődött, de megpénztágy egyszerűen a jogos kereskedelmek.

Nagyon megreztet az "földhitel" is. Zálogleveleink elvesztették eddigigé biztos piackuat: Németországot. Othon kell a pénz, nem feketehitebe be azt, magyar papíra, sőt hazaküldött záloglevegő-készletük egy részét, melyet a hazai pénzügyetnekek kellett megvásárolni, ha csak el nem akarják ürni az árfolyam természetellenes olcsósádját. Így került vissza vagy 16 millió ftl értékű záloglevél az Osztrák-Magyar-Bank tárcájába. Pedig ha zálogleveleink nem találnak meg, akkor a pénzintézet sem adhat jelzálogos kölcsönt, mert saját tőkéje csakhamar kiemelték, ha meg nem iszűkölődött a föld. Ilyenkor mikor mesélh könnyen keres vele akár hat szálalékot?!

S csakugyan ez esztendőben nehéz volt jelzálogos kölcsönt kapni. Pedig a magyar gazda ma a tengerentúli verseny mellett csakis úgy boldogulhat, ha beltérszemni művelni följét, ehhez pedig pénz, hitellegé hitelt kell venni. A Németországban a felzárulás morája. A "Band der Landwirthe" sírörsöen követel rendszabályokat, melyek megakadályozzák a bank-kamatláb emelkedését. Csakhogy itt segíteni nagyon bajos, mert azok az eszűkölők, melyeket a kamatláb emelésé helyébe ajánlanak, nem bizonyulnak használhatóknak.

Azt kérk ugyan, hogy a Reichsbank inkább az arany, a hitel, minsem emelje a kamatlábát. A magam részéről a hitel indokolatlan megszorítását egyszerűen igazságtalannak tartom, mert nagy zavarba és cödbe kerget egyes ártatlanokat, kik a remél hitlere berendezkedtek. S ha a bank nem vesz át új váltókat, akkor az adósk a régiéket nem tudják becsúszni, mert az a Londonban, a szűkölő című hatalmas munka írja, mely Bernadt István fordításában magyarul is megjelent.

Azért hangsúlyozom ezeket, mert meggyöződésem szerint a mi gyekbenk sem lehet más, mint emelni a kamatlábát, ha emelik odákn. Különbön külföldre szivárogo az elhelyezés kereső tőke.

Az arany gyűjtésé kamatláb változása, ha majd egyszer lehall aranyunkról a dupla zár s ha előjvőre a vára-várú id, mikor az arany a szabadforgalomba kerül.

Törvényhozáson kimondotta, hogy 1900. januárt 1-jétől koronában számolunk. Elbucsuunk az osztrák értékű forintot, melyely 42 esztendő óta hajludunk. Az a szocializmus szomora kora vartta meg nyakunkba, a szabad Magyarországot megtartotta, de csak kényserlősből, mert eor gondja között nem volt-lehetőség, hogy szakítson a rendszertelen pénzrendszerrel.

Tusa Kálmán és Wekerle Sándor törté me a jeget s osztrák szomszédjaink ellenére

belemintünk a valuta szabályozásába. Megrethető és megfogható, ha az ország nehéz időben a papírpénzesen túl s így teremti elő az ellenség előtt álló hadsereg élelmezésére és ruházására szükséges eszközöket. De hogy 32 éven át bajludjunk a papírpénz nyomorúságaival, azt feljődni és haladni akaró nemzet el nem viselheti.

Az államügyekből bevonták már az egy forintotcsak, az ötszöket és ötveneket visszavonása nek nemzetünk nyul s így teremti elő az ellenség előtt álló hadsereg élelmezésére és ruházására szükséges eszközöket. De hogy 32 éven át bajludjunk a papírpénz nyomorúságaival, azt feljődni és haladni akaró nemzet el nem viselheti.

Sokan vannak, különösen a mezőgazdák között, akik nem-lekésednek az aranyváltásért, kik az esztűst vissza akarják helyezni trónjára, kik kettős valutát kívánnak.

Különbösen a német agráriusok agtálnak erősen a nemzetközi kettős valuta mellett. Eszmének nagyon tetszötök, hogy művelt államok szövetkezésekként az egységben pénzt bevezetésére, de ez még nagyon soká időrezný marad a nemzetünk számára. S ha ezt befolyás, a világ minden zugában van követelése s így érdeke inkább a pénz vásárló erejének emelését, mint csökkenését kívánja.

Balfour az angol bimetalisták lelke és vezére, mióta a "kincstár első lordja" lett, már csak emleltében bimetalista, de nyaghatalmak birtokában sem tul tesz s sokszor szentelme nevezett esztű érdekében.

Hazánk nem várhatja be az álmokép megvalósulását, hanem tenne kell saját feloldásáért. Kisz nemzet mit csinálhatna mást, mint simul a nyagokhoz, nekünk oly valutára van szükségünk, minél erőse az államok rendelkeznek, a melyeket állandó csereszerzőt tartalnak fenn. Nyugaton az arany gyűjtött gyarapodott, aranyváltalura nek nekünk is berendezkedniük.

Figyelme! érdemel az Osztrák-Magyar Bankkal kött új egyezmény, mely a multioz viszonyitva több pontban haladást mutat. Különbösen kiemelendő, hogy a fótanés fele magyáron állampolgár fog lenni. Az egyezmény éppen csak megkötés, mert az új hitelkötés sajáiban leghesőbb támadást. Abár indultak ki, hogy a magyarok mindenkör öszzetartanak, míg az osztrákok kött, politikai okokból vagy partikulárizmusból könnyen kitör a visszavonás s így a magyarok fogják irányítani a bank ügyeit.

Emlé valaha a magyar érdekek ellen érvon, de azért mégis felínik, hogy nem fogják mindenen a magyar fótanócsok uralni a helyzetet. Két okból agdódnak, először, mert a részvényesek között még mindig kevés a magyar s így a közgűyölesen az osztrákok lesznek többségben; másodszor azért, mert a kormánybizottság megvonta a magyaroktól az osztrák kormánybizottság politikai esztűből felémeli tiltakozó szavát, akkor az gyben a két kormány folytatja a tárgyalást.

Az új egyezmény Magyarország pénzügyi élelnekébe is biztosít. Ugyanis Ausztria tartozik a banknak kereken 76 millió forinttal. Magyarországot átvállalta e tartozás 30%-át, de hogy a tartozás a más esztűben 50 évtalati egyezmény részleteiben kamat nélkül Ausztriának visszafizet. A bank jóvedelméből a kincstár megfizette részt a nevezett adó-szék csökkentésére fordítják.

Most-e pont aképp módosul, hogy Ausztria legott törökök 30 millió forintot, a bank a tartalék terheire elenged kereken 30 millió forintot s így a tartozás a más esztűben 50 évtalati egyezmény részleteiben kamat nélkül Ausztriának visszafizet. A bank jóvedelméből a kincstár megfizette részt a nevezett adó-szék csökkentésére fordítják.

A bankra hármasik egy új igen fontos feladat: *kötelezésre lesz bírónai a külföldi váltók árfolyama felett.* Rendezett valutás ország nem nézheti tétlenül az árfolyam alakulását, hisz ha a külföldi váltók árfolyama átéli az úgynevezett *aranypontot*, akkor a külföldi iránt fennálló tartozásoknál tényleg érvényes egyenlők ki és az arany külföldre ázva.

A külföldi váltók, rendszerint akkor drágulnak, ha a *fizetési mérleg* passzív, vagyis ha bizonyos időközön többet kell külföldre fizetniük, mint a mennyit a külföldről követelnek. Ilyenkor kell, hogy a bank aranykészletének egy részét a fizetési mérleg kiegyenlítésére rendelkezésre bocsássa, melyt megint visszhárító a mérleg jobbra fordulásakor, például aratás után.

Ilyenkor szükséges okosan, *túrtitelésével és kis lemondással* kezelni a kamatlábat: emelni, ha kell, leszállítani, ha lehet.

E téren a bank nem mutathatja meg, hogy mit tud, mert eddigelő rendezetlen pénzügyünk között egészen más szempontok vezettek.

A banknak a pénzpiacra irányuló, *sőt döntő befolyást* kell gyakorolnia, mert csakis ezen esetben méltó azokra a nagy kedvezményekre, melyeket szabadalma révén az államtól kapott.

Sokat boykotolt kérdés, hogy minő álláspontot foglaljon el a bank a *félállétilék* szemben. Az Osztrák-Magyar Bank *mezőgazdaságunk* eddigelő is tiszteletre érdemes szolgálatakat tett, mikor lehetőleg olcsón, elég liberális alapon nyújtotta a jelzálogos kölcsönököt. Nem is ezirányban volt a panasz, hanem inkább a váltókölcsönökönél, mondván, hogy a bank respektálja azokmélly bevezetett kereskedésök előállítását, míg figyelmen kívül hagyja a mezőgazdaságot, amelynek a bank *nyújtandó* váltók csak a kereskedelmi forgalom igényeit elégíti ki, a gazdának azonban hosszabb respiriumra van szüksége.

Szivem szerint szólván, a váltót nem tartom alkalmasnak arra, hogy a mezőgazda e révén jusson pénzhez, mert fizetés helyett csak prolóngálás volna a dolog vége.

De vannak esetek, mikor a félállétilék is nyulhat váltóhoz. Például vesz cséplőgépet, ilyenkor a gyáros girója mellet elfogadandó a mezőgazda aláírása is.

Vagyis *határozatlan megkövondható, hogy a bank honorálja a félállétilék aláírását oly váltóknak, melyeket nem pénközlésnek céljából írtak alá, hanem a melyek rendszer kereskedelmi tranzakciókhoz.*

Ezen elmékedés keretében szabadon megemlítenem, hogy kíváncsok tartanám, hogy bankjaink és mezőgazdánk kísérletet tegyenek a *foljósánálá hitelek*. Tartom pénzügyileg annyira iskolázottnak nagy és közép-birtokosainkat, hogy *éní tudnak nem a hitelből, hanem a hitelre.*

Táblázatosan be földjére a bíróság egy nagyobb öszeget, melylyel tetszőlegesen részletekben és tetszőlegesen időpontban rendelkezik. Természetesen gondoskodni is kell arról, hogy időelő-időre visszafizetéseket is eszközöljön, mert különben hamar kimerül a forrás és magával viszi a földet is. Angliában a foljósánálá kamatozó nékül s a pénz portóájában is eszközöl megkatarintás. Németország csak most rendezi be ezen üzletágát, nekünk, hála érte Baross Gábornak, megvan, hasznájuk hát.

A jóvő alakulását illetőleg bizunk benne, hogy a kurta aranytakaró nem annyira kurta, hogy nekünk mi sem jutna belőle, hogy ész-

szel, munkával fentotjuk tartani aranyváltókat, hogy annak hasznát a *mezőgazdák* is látni fogják, már csak az által is, hogy zálogleveleink külföldön keresetebbek lesznek. A kamatláb is fog csökkenni, de addig is oda kell hatni, hogy emelkedjék gazdánk *kiszáradásai és sértelmei* ismerete, hogy mindenkor *kétféle hitel* is élni tudjanak.

A *létező* való küdelem nagy harcát a gazdasági téren kell megvívniuk. Nem tudom, hogy a szabadság a gazdaság alapja-e, avagy eredménye, de tudom, hogy szegény nép igazán szabad sohasem lehet.

Az addó fűg a hitelezőtől, mi pedig idegen országoknak sokkal tartozunk, kik papirjainknak piacra dobásával rajtuk nagyot ütöknek. Oda kell törekedniük, hogy saját tőkéiket inverteálják, ehhez munka, takarékság, lemondás kell.

Gabona-tízlet.

Mielőt vizsgálantunk az elmúlt év eléggé mozgalmas gabonaforgalmát megkezdendők, nem hagyhatjuk rövid megemlést nélkül, hogy teljes, egy korrekét egészét képező évi jelentést január elsőjén bajoson lehet adni, miután ma voltaképpen nem egy egész, hanem két fél természetű év forgalmával van dolgunk: az 1898-ik év második felét, az 1899. év első felét, melyek egy jelentésben korrekét egészét képező képpé bajoson alakíthatók. Követhetnek e tekintetben az angolok és amerikaiak példáján, kik évi jelentéseiket csak augusztus elején, azaz egy teljes természetű év befeljeztével teszik közzé.

1898-ik évben, ha összehasonlítással a mai jegyzéseket vesszük, még meglehetősen magas árákkal léptünk be. Élénk emlékeztében van a halosors 1897-ik év, melynek határozottan rossz természetűből az 1898-ik természetű ébe készleteket egyáltalán nem vittünk át. 1898-ban tehát mindjárt az újból kellett élnünk és miután ezen év természete is csak alig töltte, a nyáron közép, természetű év, hogy a lefolyt év elején nagy buzákészletek konstátálhatók nem voltak. A meglévő gyané készletek túlnyomó része pedig már nem a termelőnél, hanem az úgynevezett második kézből volt, mely a szerint, a mint pénzbeli erege engedte, több-kevésbé szivózással ragaszkodott a spekulációra szant készletekhez. Ezen körülmény oka annak, hogy 1899. év elején az üzlet szűk korlátok között mozgott, minden néven nevezendő emozió nélkül. Lényegesebb árnyalások nem voltak, miután miként főntebb említettük, a buza nagyobb része szilárd kezekben fektette, de márszert az ár fellendülésének a lehetősége is ki volt zárva. A nyáron jegyzéseink még egyelőre a világ összes piacait fölött állottunk. Kivételnek tehát nem volt, de meg lisztet is csak apróbb tételekben és áldozatok árán tudtak malmaink a külföldön elhelyezni. Ezen sztagióziót híven visszatüközti az alapul vett leginombab tiszadizál buza ára, mely január elsőjén hetében 10 fr 60 és 70 fr. közt állván, február hó utolsó hetében 10 fr. 85 és 90 fr. közt állván, de még inkább a márciusi szokványbuza árfolyama, mely az év első két havában 9 fr 70 és 85 kr. között ingadozva, néha néhány krajczárral feljebb vagy lejjebb ment, de nagyobb csökéseket nem mutatott. No de aztán bőségesen meghozta a március az emoziót.

Élénk emlékeztében van mindenkinek a tavalyi buzaring, mely operációzók szomorúan nagyserű stihusban hajította vízre. Pár szóval időmünk kell ezen, hazai kereskedelmünkben hála istennek nem nagyon sürten előforduló törképeződésnél, annyival is inkább, miután rá akarunk utalni azon káros befolyásra, mely haszonmérészetű szervezkedés a legitim forgalomra és az árak alakulására gyakorolók képek.

A tavalyi 'ring' indító okai a legérdegebbe, a legdurvább egoinusban keresendők. Összeállt egy csoport, hogy az úgynevezett gyané kezek gyámotlanságából tőkét, még pedig nagy tőkét kovácsoljon magának. Ezen csoport már az 1898-ik év két utolsó havában elkezdte a kínálatra került szokványbuzát (márciusi határidőre) jóformán annak teljességében beszerezéséről, alapul véve ezen operációzók azon feltevést, hogy az eladók márczius hó folyamán az eladott óriási mennyiségeket (több mint egy millió métermázsát) természetesen szállítani nem lesznek képesek és ennek folytán kénytelenek lesznek eladásukat ugyancsak a határidőpációnan felezní, még pedig oly árfolyamok mellett, melyeket aztán a ring diktált volna a 'szegény' eladónak. Ezen műveletre, illetve annak nagy árnyokban való folytatására első sorban azon körülmény is buzdította a ringet, mely szerint a buzákészletek hazánkban a mult év első negyedében tudvalegőleg csekélyek valának, úgy, hogy a csoport matematikai biztosságát számította ki, hogy az eladók ennyi és ennyi százezer métermázsával foglalkozni nem bírhatók. Ezen csoport erkölcset vállalása márczius buza árfolyamát 10 fr 79 k-ra hajították fel, tehát oly nivóra, melynél már idegen származékok is — melyek különben sohasem jöhettek volna hozánk — megnyílt az útjuk Budapestre. Tényleg a ringet tulajtoztó vásárlási által teremtett óriási ár mellet történtek a legnagyobb mértékben, igen kevesek kezében öngöltött hajón és vasuton hazánkhoz, Szerbiából, Romániából, Ausztriából, sőt még Észak-Németországból is a kész buza, még pedig oly mennyiségben, hogy a ring a határidőpáción vasárolt óriási mennyiségeket a legutolsó szemig, még pedig aránylag csekélyebé érleli árban megkapja. Jellemző ezen négy hét történet, hogy a közép mennyire vonta az árak romlását, rakományok is, melyek Németország részére már eladva Passau felé usztek, utközben a tulajdonosoktól visszavásároltattak és Budapestre tereltek.

A ring természetesen csufos versogott szenvedett, Budapestben azonban megérett a sok szilárd természetű idegen származékos buza, melylyel megnyírt vonta az általános hangulat, hogy mennyire utjánál adta a magyar buza természetű árakulájának, azt azok a magyar termelők tudták legjobban, akik ezen kaland következményeit meglévő régi, de természetű új buzájukkal is még sokáig sanyteltek. A "nagy napok" elmúltával bekövetkezett az, aminek jónak kell lennie az árak romlását feljókeltő oknak, ugyanígy, hogy míg márczius hó végén a leginombab tiszadizál buza 10 fr 60 kral jegyezettelt, június hó végén annak ára 9 fr total alig haladta meg. Emellett hangsúlyozandó, hogy a ring buza-készletét ezen négy hónap alatt korántsem növekedteték fel; ájtót azokból mintegy 100000 métermázsát eladták, mely körülmény az új buza árrányzatára szilárdított bizonyára nem hatott.

Magyarország 1899-ik évi buzaüzemelt a földmívelési miniszterium utóljára közzétett jelentése 373/10 (37) millió métermázsára teszi; tudjuk azonban, mert bebiztosított az azóta külföldre nagyon megvizsgálott becslésünk alapján is — hogy ezen szám nem helyes, amennyiben hazánk ezidei buzaüzemelt a 40 millió métermázsát megközelíti, úgy, hogy bizvást mondhatjuk, hogy közép jó természetű volt. Midőn ezen eltérésre utalunk, nem hallgathatjuk el a fölötti sajnálatunkat, hogy a földmívelési miniszterium nem éri magát indítatva későbbi rektifikációk időnként közzé-

lára, mint ez Amerikában az Agricultural Department részéről rendszeresen történik. Öldmvelési miniszteriumunkat feltétlen elvárások illeti azért, hogy ő az egyedüli hivatalos hely, mely az egész világ adataival és évenként egyszer teljes statisztikával, illetve becslésekkel közöl. Ezen munka értéke azonban kétségsé válik, ha az intézett utólagos korrekciókat nem rendszeresítik, mert a hamis adatok, amennyiben később helyesbítés nem történik, inkább káros, mint hasznos következményeit járnak arra. Ezért, ki rajtuk oknán és utánán indítanak. Ez mára a dajognak egy kisté bővebben időzni.

A földmvelési miniszterium legutóbbi világstatisztikája 1899/900-ra deficitet mutat ki, a mérleg felállításánál azonban a következő nagyon fontos mozzanatot nem ítélte meg helyesen:

1. az 1898-ról visszamaradt jelentékeny készletek nem vettek helyesen számlálásra különösen Amerikánál, hol két dus aratás következett egymás után;

2. Argentínának aratását nagyon is alacsonyban becsülté, amidőn azt állította, hogy ott július hónap a buza már hiányzik, mert tényleg oly dus volt ott a buzatermés, hogy a régi készletek ma, midőn már az új (szintén nagy, 20 millió méterterasz kiválti fölszárított) termés is biztonságban van, még koránt-sincsenek kimerítve; végül

3. az orosz termékek azonos, kormányuk által támogatott eljárását, mely szerint természetmennyeket sokkal nagyobb mérvében vonják el a világpiaconról, mint ezt a beföldi fogyasztás indokolta tenné.

Ezen három momentum az, mely a miniszterium számszerű becslését halomra döntötte és a világpiacon oly árszivárogást teremtett, mely az állitogatos táplálkozási deficitet éles ellentétben áll.

New-Yorkban ezen körülményekkel már mult év márczius havában számoltak, mert ott új buza már márcziusban és az u. n. őszibuzát már áprilisban oly aratás folyt, mely az egész időn át helyesnek mutatkozott; márcziusban ugyanis a júniusi (új) buza 75, 71 és 70 cent között változott, mely a szeptemberi buza áprilisban hosszabb ideig 74—76 centen állott, tehát oly áralapon, mely még ma is érvényben van. Igaz ugyan, hogy időközben az amerikai piacon az árak felmentek volt — így p. o. a júniusi buzáé 83 centig — ezen emelkedés azonban a rosza fordult természeti kilitások folyamánya volt. Az aratás befejezte után ismét érvényre jutott a helyes értékbecslés, melyet a rajonosi spekuláció előrelátása már a tavaszal megállapított volt.

Ezen tén nem felesleges kitérés után befolyásolták a buzatermés piacokhoz jelentőséinket. Az új természetmenny árai szeptember óta lassan, de folytonosan visszamentek, miután a kereslet tan egy napig sem volt erősebb a kintlátalál, buzakivitelünk nem volt és a külföldi soha sem vállalt tartós szilárdsg tekintetében vezető szerepet. Az árhanyságok leg-
hívebben megint csak a legelső márcziusi buzában tükröződtek hangulat, mely az egész élejen 8 frt 75 kron kelt el, míg márczius 8 frt 30 kron többlet el nem ér. Itt megjegyzendő, hogy a külföldre állandélt származékok lényegesen nagyobb mértékben vészettek árukból; az erre nézve némelig irányadóvó tekinthető a tavaszi szokványbuza árfolyama, mely az új termés forgalombajötte óta épen egy forinttal szállott le. Barátországban hangulat, csakis az új utolsó napjalban kezd ismét lábra kapni; magyarizata ennek az, hogy malmaink tartozókód politikája folytán ezek az új esztendőben sem buzában, sem őrleményben nem visznek említésre méltó készleteket át, hogy vásárlásaitak mostnagobb mértékben fogják felvenni. Valószínű, hogy az árak a legközelebbi hetekben lassan, de folytonosan javulni fognak. Nem szabad azonban elfeledni, hogy míg egyrészt Budapestben oly mennyiség van

beraktározva, mely egyedül elégséges arra, hogy malmaink szükségletét a hajózás megnyitásával fedezze, másrészt máris uszalyokba rakott és a bevásárlási központokba fekvő jelentékeny mennyiségű árú né Budapest felé, mely tervezészek megint csak nyomát fog gyakorolni az irányzatya, különösen, ha a termeléstidőszakok április—május havában kedvezőnek fognak mutatkozni. Ez utóbbi tekintetben ma a szárazság és ererek okozta károkról csak beszélnek, tudjuk azonban, kedvöz leelés és jó tavasz mellett azan károk, melyeket a mezei éger okoz, halts nagy tudatlansággal az év január elsőfelé megszűnt. Azonban azan vára-
kások, melyek a rendszabályhoz fűződnek, aligha fognak teljesedni, s ennek okát arra vetik, hogy a balkán buza szabadraktárainkban vámtelíteli helyezhető el. Hogy az örüli forgalom megszűntével az idegen származásu buzakészletek átvál maradjanak, arról ugyan szó sincs, miután a szerbiai buzáknak egy mint eddigéig, ezentul is Budapest fog természetesen piacra maradni.

A melleszikekről, rozsról, árpáról, zabról és tengeriről nincs sok mondanivalónk.

Rozsák az ára párhuzamosan a buzaté-
ment vissza; új években, melyekben a buza ára alacsony, a rozs mindig kisebb szerepet játszik. Ausztria szükségletét különben jó nagyrészt Magyarország nyugati részei fedezték, melyeknek épp úgy, mint buzában, rozsan is nagy volt a termésé. A forgalom az egész éven át felette vontatott volt; az új évbe meglehetősen készletek megynak át.

Árpa. Ezen ezekben kivételre mindig számítottunk, hacsak a minőségnek jó. A lefolyt évben a külföldön is kitünő minőségű árpa termelt, miáltal kivételnek jobosabbá vált. Sajnálatos dolog, hogy a termékek egy része a kezdetben jó árakat — még magasabbara spekulálva — elszalasztották és készletikkel rakított maradtak.

Az ártástól számítva leginomban és közepinomban 50, alárrendelték 25 krt vesztettek árukból.

Zab. Két jó termés után nagy készletek fekszenek úgy a nyilvános tárbázisban, valamint termékek és kereskedőknél is. Némi kis kivételnek Romániába volt, mely azonban nem számít. Az ár aratástól máig mintegy 60 kral ment vissza és nincs sok kilitás javalára.

Tengeriről az idén gyenge közép a termésünk és miután az idén Romániából hozatalokra épen nem számíthatunk, kérdés, vajjon termésünk a monarkia szükségletének fedezésére elegendő lesz-e? Másrészt tény az, hogy a szükséglet és ezikkben lényegesen lepadt és amennyiben a buza és zab olcsó marad, a tengeriről sem kérvényesen a jelen színvonalon főlé (5 frt május határidőre) emelkedni.

A gyapju.

A lefolyt évt, mely a gazdának sok kívánsgát és óhaját hagyta teljesítetlenül, legalább egy gazdasági termék számára hozta meg a régen várj fellendülést. Ez termék a gyapju.

Igaz ugyan, hogy ez nem egy nagy emel-
nek a haszna ezutal csak vajmi csekély arányban háromtól magára a gazdára. Javarszét — a tej fölét — mint sok más esetben is a kereskedő világ abszorbalta. És ebből még csak szemrehányást sem lehet faragni az utóbbiak ellen: egyszerűen éltek az alkalommal. A termék pedig, kik ki nem vették részüket az általános lakomából, csakis önmagukat okolhatják. Az áremelkedés ugyanis a külföldi piacon közölről már tavaly év őszén és telén kiindulván, bennünk előkészületlenül nem talán. De sajna, a sok tudósítás és a czikkék egész sorozata, mely hasábjainkban megjelent és mely a gazdasági közönséget figyelmeztetni volt hivata, nem hirt átdalmaskodni a gazdasági viszonyok konzervativizusa felett, mely még mindig a szerződési előrelátásnak rendtelten hiva-

Már a megelőző 1898-iki évben merült fel ama jelenségék, melyek egyes fajtakira esekélyebb mértékben áremelkedést hozva, a nagy fellendülést nemcsak valószínűvé, hanem bizonyossá tették rohamosan. Ezek a jelenségek legelőször sabbika az ausztráliai merinógyapjutermekek csökkentése, mely jelenségék, okairól és következményeivel bővebben foglalkoztunk lapunk 1899. január hó 28. és ápril hó 15-iki számaiban. A merinógyapjuk és különösen ezek fésűs fajtakira csökkentése tényleg oly érezhető háttérrel szült, hogy annak fedezése csakis folyton — és időközben tölt rohamosan — emelkedő legelőszabbika mellett volt lehetséges. Ezen emelkedés, mely a külföldi piacokon már a tavalyi téli folyamán állott be, nálunk ugyanakkor, készletek híján, nem jutott kifejezésre és csak márczius hónapban, a nyírás eredményének piacra kerülével kezdett érezhetővé válni; egész terjedelmében és teljes mérvében azonban csak a június és szeptemberi aukciókon érvényesült. Még a máskülönbösen oly délelme — kereskedővilágunk sem fogta fel ezutal egész terjedelmében a külföldi mozgalmat és csak nagy nehezen határozta el magát magasabb árak engedélyezésére, úgy, hogy a gazdasági közönségek csak azok részülettel a teljes árak élvözetenek, kik gyapjukkal az aukciókon résztvettek. Az aukciók első sorozata miután felderítette a helyzetet, oly hatalmas lendületet adván ezikknek, mint a minőt 1888. tehát 13 év óta nem tapasztaltunk.

Ezen első aukciósorozatot már június 28-án indult meg. Rendkívül hevesvé vált benne a versenyzés a német kereskedők és árkálóktól kezdve beava zosará terítán. Az árak előtér körülbelül 28% al volt, magasabbba mint a megelőző év hason szakában, de az aukciók haladtával az árk fokozatosan emelkedtek, úgy, hogy a zárlat 35—40%-os emelkedést tüntet fel az említett alappal szemben. Ezen emelkedés, a czigizát és raczkákat kivéve, az összes fajtakira kiterjedt, leginkább érintette azonban a középfajta, melynek az árak emelkedése az első sorozat felállításától kezdőkől is észrálattott, úgy, hogy ezen fajtakira a híány legzembőlötöbbe és az emelkedési arány a legmagasabbá vált. Az emelkedési arány mindinkább csökkent, mentől távolabb állott valamely minőség ezen középfől, akár a finom, akár a durva felé volt az elhajlás. Ilyformán a legfinomabb fajtaú mérnök hánomozva csak 3—10 százalékos emelkedésben részesültek. Igaz ugyan, hogy a fajtakir a megelőző években — amikor a közepinőség meg elhanyagolva voltak — tetemes emelkedésben részesültek és így oly magas színvonalra értek el, amelyen a nyerstermények fogyasztásra már nehézkessé válni és csökkenteni szoktak.

Az első aukciósorozatban fizetett árak a következők voltak:

finom és legfinomabb posztógyapju	230—330 frtg.
középfinom posztó és finom zsoztó	150—230 frtg.
finom és középfinom fésűsgyapju	135—210 frtg.
alsórendű egyenyrieti és féltényri	110—145 frtg.
szemnyes posztó és féltényri	40—80 frtg.
Elkelt egész a kiállított	18963 zsákfő 14783.

Ezen sorozat letelte után már csak nagyon kevés gyapju maradt a termékek kezében, sőt a kereskedők sem tanúsítottak kellő ellentételt a színelnűlő mutatózó élénk kereslettel szemben, hanem realizáltak a tetemes nyereségéket, melyekre szert tettek volt.

Igy történt, hogy az aukciók második sorozata, mely szeptember hó 23-án indult meg, csak 60% zsák maradt és perze nem a javabli gyapjak. E sorozaton a gazdák csak az ujjonnan nyírt báránnyapjukkal vettek részt. Ismét nagy kelendőség volt mindennek — a czigizát és raczkát kivéve — és megint a középfinom minőségék képeztek a legelőszabbika versenyzőit. Az aukciók második áremelkedésének kifejezést is talált. A merinóposztógyapjak, bár csak 5%-al, de szintén

ujlag emelkedtek. A magas finanszírozás bármennyire is a piacot megmozdította — elképzelhető és még a megelőző év magas árait is 20%-al túlléptették. Sajnos, hogy a produktum termelése oly csekély, hogy csak néhány közfelfűvő porosz és száraz halaspárty érdeklődéssel találkoztak. Erre csak szükségletet távolról sem elégíthetünk ki. A második aukciószorozaton összesen eladásra került 6056 z-akból 3400 az aukción napján elkelt és ami megmaradt, azt a következő napokban adták el a kereskedők. Gazdák kezén ugyanis már ezután gyapjú éppenséggel nem maradt. A különböző fajtakért a következő árakat fizették:

Finom és legfinomabb posztgyapjú 270—345 frt, középfinom posztó és finom szövet 160—225 frt, finom és középfinom fésűgyapjú 145—165 frt, alsórendű, katonapostóira alkalmas egyrétűre gyapjú 120—145 frt, jómódszerű bácsai gyapjú 93—105 frt, uszatók bátygyapjú 100—380 frt, szennyres bátygyapjú 55—96 frt, szennyres posztó és fésű gyapjú 55—80 frt.

A szeptemberi aukció után egyáltalán gyors tempóban bonyolódott le ama csekély mennyiségű eladása, mely még a kereskedők kezén maradt, úgy hogy kora ősszel, midőn a külföldi piacok továbbá érdeklődéseket jeleztek, már gyapjúszövetek árai voltak. A külföldön azonban a felfelé törekvő mozzanlat ezóta sem szűnhet. A londoni októberi aukció átlagos 10%-os emelkedését követte a decemberi aukció újabb 15%-os emelkedéssel, melyben az eddig teljesen elhanyagolt czigája és ruzsca fajtajának is részvételt. Szóval az áraknak továbbra is emelkedni és ha tekintetbe vesszük, hogy mindana tényező, melyek az árak emelkedését rojgatók képezték, mindaddig változatlanul fennállanak. Az a következtetésre kell jutnunk, hogy a magas árszab. dacára, melyet már előirtünk, még mindig nem értik el a tepontot. Előrelátható és valószínű, hogy 1900 lik gyapjútermésünkben ismét telmes mennyiségű áru fogunk előtéríteni. Fajdalom ezen előnyös körülmények megint csak a kereskedő-világ fogja használni látni, mert a gazdákönözön nagy része — a tavalyi év tanulságain nem okulva — ebbeli jussát megint csak elveztegette, csekély felhizetés és kis pénzérlőgelenében, szerződés által lekötve a jövő nyári eredményét.

Nyomasztó látvány az reánk nézve, kik minden érdeklő és tehetségűnkkel azon vagyunk, hogy a gazdákönözönnek megmutassuk az utat, mely anyagi helyzetének javításához vezet, látván hangos szavunk mint marad hatály nélkül és mint álmodások fel gazdánk legfontosabb érdekeiket elavult szokások kedvére.

Takarmánymagvak ára.

Ira: Thaisz Lajos.

Az emulit év legnevezetesebb eseménye az, hogy a OMGE a Magyar Mezőgazdák Szövetségének igazgatása alatt egy olyan intézményt létesített, amely a takarmánymagvak eladását közvetíti eladó és vevő gazdá között s így az addigi magkereskedelmi hasznát megosztja, a helyett, hogy a magkereskedőnek adná. Másrészt pedig a vetőmagok megbízhatóságára nézve is garanciát nyújt. Ami a takarmánnyelő magvak árát illeti, legnevezetesebb fordulat csakis a *léherőnél* állott be. Az utóbbi években ugyanis a túltermelés és a külföldi nagy verseny miatt a léherő ára sokszor alacsony volt. Ez volt az oka annak, de másrészt az Apion rovar pusztításai is, hogy hazánkban a léherőtermelés alább szállott.

Ezen körülmények okozhatták a külföldi árak alászállását s most azután bedőltek a reszkó. T. i. az év első háromnegyedrezésé-

ben alacsony árak mellett vásárolták a heremagvakat 36—59 frt, szeptember végén egyszerre csak óriás áremelkedés állott be. Az előbbeni maximum ár lett minimuma, vagyis most 60—72 frt, szállították fel.

Ez a magas ár másrészt veszedelmé is országunk nézve, mert Amerikában még alacsony a léherő ára s így természetes, hogy onnan ez évben s még a jövő évben is importálni fognak, annyival is inkább, mert az amerikai léherő jelenleg oly halatlan alacsony áron áll, hogy bőven kibírja a tengeri és vasúti szállítási költségeit. Az amerikai heremag nyem felér Budapestig, még mindig 25—30 forint olcsóbb, mint a magyar áru, de hogy mennyivel rosszabb a takarmánya, azt e lapok hasábjain már igen sokszor hangsúlyoztuk. Ez ököb ezidén is óva intjük a gazdákönözöset az amerikai hereféle vásárlásaitól. Legelőszelűbb államlag pombozót magot vásárolni, akkor a gazda nem juthat amerikai maghoz; mert ezt a magyar magvizsgáló állomás nem pomboztat le. Egyáltalán segítségül hívjuk a gazdákönözöset is abban a küzdelemben, amit a földmívelésügyi kormányzat és az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület írt egy a heremagvak ellen.

A *Lucerna*-mag a mult éfben is megtartotta a szokott árat (53—62 ft), csupán az év végén szállott valamivel lejjebb, de azért még mindig elég magasán áll ahhoz, hogy termelnie érdemes legyen. *Lucernából* egyáltalán soha sem szótkunk annyit termeltünk, amennyi szükségletünk fedezné, úgy hogy Olasz- és Franciaországból minden évben van importunk, sajnos még az olaszok is a földmívelésügyi kormányzat és a 6 silyári árjukkal, de reméljük, hogy csak 1903 ig, amikor a kereskedelmi szerződésünk velük lejár s alkalmunk lesz magas vámmal vagy egyéb intézkedéssel az amerikai hereféle magvak behozatalt megakadályozni.

Takarmánygyomag termelésünk dolgában bizony nagyon gyengén állunk, mert ez még mindig jóval a Németországéban van, ahova e zimezen igen sok magyar pénz megy ki. Pedig a mi földünk is jól megtermi a répat, csak a fajok tisztán termelésére kell ügyelni, s azt megbizhatosan garantozni az eladónak, akkor azután a magyar répamagunk is lehet piacot teremteni, egyelőre legalább ideháza.

Egyik takarmánymagvak, mint balcazin, muhar, hajlítás, csillagfűrt, hiborchere, nyulszapuka, tarlórépa, fűmagszab, stb. beszánkban aránylag még mindig alarendelt mennyiségben termeltek, bár egyik-másik nagyon is kifutott magot; ezek árai az elmúlt évben nem nagy változásokot állottak ki.

Élelmiszerek értékesítése.

Ira: Forster Géza.

Mióta a Magyar Gazdák Vácsáreszarnok Ellátó Szövetkezet Budapest élelmészére közhéhat, azóta bővebb betekintést nyerhetünk a fővárosi élelmiszerkereskedésbe is. A szövetkezet ugyan még mai napig nem volt képes odafejleszteni, amilyenek azt a kezdeményezésnél terveztük, azonban a fokozatos haladás még van nemcsak az értékesítésben, de a beállított árak meenyiségében és az áru mikénti előállításában is.

Az értékesítés összefügg a beállítások arányosságával. Ugyanis mind a megelőzőbb az áru a piac számára előkészítve, annál könnyebb annak magasabb áron való eladása vagyis a helyes előállítás, a célszerű és csinos csomagolás emeli az áru értékét és könnyebb teszi azok eladását. Nem hangozathatjuk tehát soha eléggé azt, hogy e két körülményre kell a gazdának a főesült helyezkednie. A mi az egyes élelmiszerek forgalmát illeti, mindinkább emelkedés tapasztalható. Az emelkedés fokozatos, azonban a piac kihatásalása

iránt még a gazdákönözösek kiképpően tájékozott nincs és többnyire nem kísérő figyelemmel a fogyasztást és a szükségletet, hanem egyszerűen akkor küldi be árúkat, mikor ez a legkönnyebb módon teteti. Ebből a szempontból igen sokszor amolyan dás áll be, a mi az árak esését eredményezi. Ez a hiba csak akkor lesz elkerülhető, ha a termelők folytonosan figyelemmel kísérik a fogyasztó piacot és az árutólalás veszedelmét elkerülik. Az ehhez szükséges tájékozottságot némi gyakorlat után a gazdák könnyen elsajátíthatják, mert hisz ma már a fővárosi vásárosmarkok üzemet ismerjük. Vácsáreszarnok „Értesítő” kívül az összes napilapok közlik a vásárosmarkok árjegyzését és forgalmát. Egyébként is az árak lenyomására közhéhatnak a külföldi küldelemények is, a melyek szerencsétlen vámpolitikáknál fogva vámmentesen önzönik el piacainkat és napról-napra jobban figyelmeztetik, hogy kereskedelmi szerződésünket a jövőben több előrelátással kell megkötöni.

Kiemelendőnek tartjuk e tekintetben, hogy az ősz iednyében eseményesültek forgalmát teljesen megbénította a törökországi és bosnyák szölk behozatala; midőn termelőink már méltán remélhették, hogy a kevesebb beküldés folytán a szölk áraban emelkedés lesz, akkor a magyarországi piacot megjelentetve az országok szölktermése és nap-nap után egész vagyonszállományokkal önzönik el a piacot. A nevezett országok szölkje letesztésük kinézése és kellemes hosszágánál fogva nagy keresletet örvendett, úgy, hogy a budapesti piacot november havában is azok a szölkáruk voltak, a melyek a legelőbb szölkösözönben szerepeltek vagyis az előbb emelkedett teljesítményű. A szölk a többi és bosnyák szölk kgrja másod kézből is 25 koron kapható volt s így tartott ez egészen a fagyok beállitg.

Hasonlóképp történt az almáknál, dacára annak, hogy Magyarország almatermése a f. évben megjelenté gyenge volt. Az idény kezdetén a termelők tömegesen jelennek meg, az árak emelkednek, a kereslet azonban nem elég bevállalva reméltek, hogy az almáruk emelkedni fognak, akkor azonban Szerbiából waggonszámra önzönik el a kevesebb finom, de nagy aluamú piacti gyümölcs, úgy hogy közvetlen a karácsonyi ünnepek előtt is minden áron volt alma kapható. Tehát még az a remény sem lehet a magyar termelő gazdákönözöseknek, hogy ha gyengébb termés van, azt jobban értékesítheti, mert a külföldi aluam Magyarországi piacozait vámmentesen elárshatják.

Ami az egyes élelmi cikkekhez illeti, kiemeljük azt, hogy a bányók beküldése csökkent. Ebből áru lehet következtetni, hogy a tenyésztők a gyapjár emelkedésével állományuk emelése és így a bélelőre kényes bányók száma természetesen apadt; ennek folytán a bányáncipac mindenkor érhettek volt és a tenyésztők megfelelő árakat érthettek el.

Ellenkezőleg vagyunk a disznótenyésztésnél, mert a disznóvész és a kivétel pangása folytán a tenyésztők sokszor kénytelenek állaikajuk idején kívül is már piacra adni, hogy ily módon megmentsék a disznókat a megsemmisítéstől. Azért lehet látni a piacot igen sok leőlére, illetve levágsra került aluamot, levágsra került szölköt, amelyek vágási czölkora tulajdonképp még nem is alkalmassak és ebből következőleg minden áron kapható a disznóhús, úgy, hogy most a téli beállítás előtt 30 és 40 kr között váltakozott a tiszta hús nagyban értékesítése áru.

Boromkiből élénk forgalmat tapasztalunk. Úgy élő, mint vágott állapotban megfelelő áron volt a borom értékesíthető. Egy tapasztalatot azonban szerettünk és e tekintetben figyelemmeljünk tenyészőinket, hogy napgyestű állatok tenyésztésére ne törekedjenek, mert az a piacot nem szereli. Így pl. a nagy emelési korszak több rabszolgát eredményezhet, bár jó híroztak is legyenek, mint jól kihizalt kisebb testűek, mert a háziaszonyok

sokaljak az u. állatot és nem szivesen vásárolják meg.

A tojásküszöbben a f. évben folytonosan hiány mutatkozott és a tojásrak az év végéig még eddig sohasem tapasztalt magasságot értek el. Az 1440-es lóla tojása a f. évben 20 és 55 fr között változott. Az ősi időtől fogva a piaczen folytonosan tojáshiány mutatkozott és téli idény beköszönléséig nem lévén, a tojás ára először az 55 fr-t is.

A vadak értékesítése tekintetében tapasztaltuk, hogy a vadászattulajdonosok nem kellő körültekintéssel jeltesztik a vad szállítást. T. i. sport szempontból a legteljesebben időben vadászának, midőn azonban tulajdonképpen nagy fogyasztás volna, akkor a piac nincs kellőképpen ellátva. Ugy lértént ez a f. évben is, míg az ősz hónapokban elegendő és megfelelő számú vad mennyiség érkezett a piacra, addig december havában folytonos vadhiány mutatkozott és az igények kielégíthetők nem voltak.

A vad árának emelkedésével bekövetkezett, hogy a karácsonyi ünnepek felé a nyúl ár 1 fr 40 krt felköszött, míg a fészán 4 fr-ti árán sem volt kapható. Nagyon csúszási lenne tehát, ha a nagyobb vadészterület tulajdonosai megfelelőbben osztanék be a vadak beköszését, akkor ők is jobb árakat volnának képesek elérni.

Meg kell itt emlékeztünk azon mozgalmor, mely a fogyasztási adó bezsállítására iránt a főváros minden körében már megindult, mert csak ezáltal volna a vad fogyasztása emelhető. A mostani fogyasztási adó, amely a vad árának majdnem egyharmadát teszi, a tenyésztőket nem ösztönzi arra, hogy a vadat értékesítve végezt beküldjék, mert ha a fogyasztási adó, a szállítási költséget és az eladási költséget tekintve veszik, sokszor elől az az esél, hogy oly vadmenedzsi anyag drágábban van megvásárolható, mint pl. az őz, ha az kisebb súlyu. — a beküldésnek tulajdonképpen alig marad valami haszna. Tehát okvetlenül szükséges volna nemcsak a fogyasztási adónak bezsállítása, hanem annak más kulcs szerint való kivételése is.

Téli, és tejeimakkal ma már Budapest bőschöben el van a kérdés szabályozása. Egyébként az értékesítési viszonyok elég jók, mert a budapesti közönség is, mióta a tejszövetkezetek létesültek, a tejav iránt már érzelmi bir és a kevésbé jó készült vajak melleszében részesülnek.

Zöldsgéfékkel a piac mindég kelölög el van látva és a beköszés messziről egyáltalán nem állati ma legnagyobbát 1 fr és a piacnak zöldsgéffel való ellátása csakis a Budapesthez közel fekvő gazdaságoknak és kerteszeteknek a föladata.

Itt megemlítjük azt, hogy a burgonya egész éven át nagy mennyiségben állott rendelkezésre és a burgonyáért oly árak fizettek, amelyek a beköszés úgyzóvaln lehetetlennek tettek a burgonya ma legnagyobbát 1 fr és 1 fr 50 krt között változott. Ha tehát azt még nagyobb szállítási költségek is terhelik, akkor az cladó azt otthon már jobban értékesíthette. E tekintetben egyébként a külföldön is hasonló állapotok uralkodtak, ugy, hogy Berlínben is a burgonya ára még nem tapasztalt alacsony nívóra süllyed.

A gyümölcslevek vonatkozásában, amint azt már fentebb említettük, a folyó évtől a rossz termés jelezte, sőt ami gyümölcs termett is, legtojobbjára hibás volt. — Ugy az alma-nyál a körtéfékkel úgy fergések vagy a rovark által megtámadottak, de igen sokszor elősi

gomba által megtámadottak voltak. Ugy létszik Magyarországi gyümölcstermelés újabb veszély fenyegetik és főként az erdélyi részekből érkezett almafélék voltak elősdi gomba által megtámadva. A dinnye tenyészése a f. évben, mint már az utóbbi években is történt, elkésett és abban az időben került a piacra, amidőn a fogyasztók már inkább más gyümölcsöt vásárolnak. Így tehát a dinnye értékesítése igen rossz volt. Cseresznye és meggy-félék kevésbé teremvén, esékly mérven került a piacra. A dió is meglehetősen magas áron kelt, ugy a jobb minőség 20—25 fr között talált vevőre.

Mint kívánalmat fölhozhattuk még azt, hogy az értékesítésre igen kedvezőleg hatna az, ha a főzések és gyümölcs konzerválása meg-honosodna, mert csak így lehetne azon terményeket értékesíteni, amelyek a budapesti piacot sokszor elárasztják. Különösen hasznosható volna a zöldborsó, zöldbab, spárga konzerválása, továbbá a gyümölcszörpök készítése, sőt bizonyos mértékben a gyümölcsbor előállítás is hasznosható foglalkozás lenne, mert a nem piacelőzés gyümölcs lymódon értékesítés alá kerülhetne.

Állattenyésztés és állattulajdon.

Ira: Jeszensky Pál.

Aki egykoron állattenyésztésünk fejlődésének történetét meg fogja írni, kell hogy az a most legelső század utolsó évtizedében ennek érdekében tett intézkedéseket különös figyelmű méltassá, mert minden tudás nélkül állitható, hogy valójában csak ebben az évtizedben vettetek meg alapja állattenyésztésünk céldatos fejlesztésének és irányításának az egész országban.

Ez az állítás tulajdonképpen paradoxonnak tetszhetik, mert hiszen mi magyarok kezdetől fogva állattenyésztéssel foglalkoztunk, állattulajdonunk bőséggel világszerte ismert név anyagnak s a téren éppen nem homo novusok. Való igaz. Állattenyésztésünk a kvantitás tekintetében nem állott utolsó helyen soha, egyes jelesebb tenyésztési átalálományok minőség dolgában is kétségkívül minden igényeket kielégíthetett, amde a köztenyésztés — mely voltaképpen egyedül szolgálhat zsinórmentékül a helyzet megtérselésénél — nagyon kezdetleges fokón állott a legutóbbi időkig s a tenyésztés irányításánál egyöntetlenségör, terszerzésgröl szó sem volt.

Állattenyésztésünk országos szervezésének alapja tulajdonképpen az 1894-ik évi XII. t-czikk teremtte meg, amely kijelölte a helyes utat köztenyésztésünk céldatos fejlesztésének s lehetővé teszi állattulajdonunk minőségének oly mérven javítását, amely a tenyészés jóvedelmözésének jelentékeny fokozását biztosítja. Az egyöntetű anyag előállításá képezvén egyik előfeltételé a jóvedelmözésnek, hogy létező állomány az állatot, illetve kielégül az állattenyésztésünk legelső fokozatától (földművelésügyi kormányzatnak, amely a célzól értesít a helyes eszközöket választotta meg).

Ha visszapiantást vetünk állattenyésztésünk téren a legutóbbi néhány év alatt elért eredményekre, legvégtetésen kell konstátálnunk, hogy létező állományunk egyöntetűsége s a kitenyészési állattulajdonunk minőségének tekintetében, a legjobb bizonyítékot szolgáltat az ezévi szegedi kiállítás, ahol bejárta láthatta mindenki, az e téren elért jelentékeny sikereket.

A tenyészkerület létesítése, melyekben azon fajfajt tenyészése mozdították elő, amelyek azon vidékeken legmegfelelőbbek, már ezideig is helyes intézkedések bizonyult, s a haladást, köztenyésztésünk egyöntetűsége s a kitenyészési állattulajdonunk minőségének tekintetében, a legjobb bizonyítékot szolgáltat az ezévi szegedi kiállítás, ahol bejárta láthatta mindenki, az e téren elért jelentékeny sikereket.

Nagyon természetesen, hogy azok a nagy számban születtek, amelyek az 1894-ik évi XII. t-czikk kiűzték, jelentékeny példányszámokat is igényelnek, sőt ezek fokozására is szükség lesz. Az állattenyésztés emeléseére fordított összegek a törvény életheletvése óta tényleg évről-évre fokozódnak is; így például csupán a szarvasmarha-, sertés- és juhnyénzéshez célzálva rendelkezésre álló összegek az 1896. évi 93. törvény, 97-ben 225 ezerre, 98-ban 476 ezerre, 99-ben 680 ezerre, a jövő évre pedig 770 ezer forintra emellett s hinni akarjuk, hogy azontul is hasonló arányban fog emelietni, mert az eddigi eredmények dacára e téren még igen sok a tenivaló.

Az állattenyésztési felügyelőségek az éven tizenötszáz szaporítatkát, de tekintettel rájuk bizott feladatok fontosságára és sokoldalúságára a jelenlegi létszámmal is megelégednek kell tartanunk, mert többösdi területük nagyja volta fizicze úgyzóvaln lehetetlennek teszi, hogy feladatukat megfelelően teljesíthessék. Már pedig a kormányzatnak kell, hogy a szükséges számú végrehajló közeg rendelkezésre álljon, csak így lévén képesek az intézkedéseket kellőg effektuálni, amelyek pontos végrehajtásán a siker függ. Eppor az okból óhajtandónak tartjuk, hogy az állattenyésztési felügyelőség működési körzete szűkítették a kellő számú új állások egyéjű szerzésével, amely körülményre a kormányzat figyelmét e helyütt különösen is felhívni tartjuk szükségesnek.

A köztenyésztés egyöntetű irányításának legelső eszköze a megfelelő apállatok rendelkezésre bocsátása.

Enek a köztenyésztés céljainak való beszerzése s kiosztása az ország minden egyes vidékén szorgalmazottat és e téren eddig nem tapasztalt oly élénk mozgalmorl lehet beszámolni, mely állattenyésztésünk rohamos fejlődésének biztosítékaként tekinthető. Csupán az állami közvetítés elhelyezett apállatok száma több ezerre emelkedett s ezzel kapcsolatosan a magántulajdonok száma is jelentékeny mértékben sokkal nagyobb számban nőtt. Apállatok a nagyrészt elkelték. A mutaközös kereslet oly élénk volt, hogy annak kielégítésére a földművelésügyi kormány közel ezer db tenyészített és hussertes takai a külföldről is kénytelen volt beszerezni, miután a hazai tenyészeteink megfelelő anyaga teljesen ki lett merítve.

A tenyészítési egyesületek és szövetkezetek a legelőtől átszálltak, a falsai tejszövetkezetek és más hasonló intézmények nagy számban való létesítése jellemző legjobban az 1899-iki évtől állattenyésztési szempontból.

A tenyészállattulajdonosok és tenyészállattulajdonosok, mint szintén igen figyelemreméltó tényezői a köztenyésztés emelésének, az előző évekhez képest sokkal nagyobb számban és fokozottabban létesültek mellett rendeztek. Ez az a tér, amelyen a köztenyésztés tevékenység legjobban érvényesíthető befolyás s a kormánytól célzál eléréseben hathatósan támogathatja. Cánk helyesebbnek tehát az a célzat, hogy a tenyészállattulajdonosok rendezésére a gazdasági egyesületeknek a szükséges anyagi eszközök rendelkezésre bocsátásának létesítését, hogy az a jövőben még fokozottabban mértékben történjék, mert azokra annyi csak a kormányt és gazdasárgazdaságot válvett együttműködésűt várható.

A szarvasmarhatenyésztés téren a fentvázolt célzól felé való következetes törekvés előtetve egyéb jelentősebb megmozrató a lehető évből nem emelkedhetünk. Tudtunkkal a fentebb jelzett apállatok behozataltól eltekintve, nagyobb iránt az évből nem volt, a köztenyésztés egyéjű nagyobb tenyészetek részére, amelyek állományukat fokozottabban mértékben történjék, mert azokra annyi csak a kormányt és gazdasárgazdaságot válvett együttműködésűt várható.

A köztenyésztés részére szükséges apállatok —

mint fentebb említettük — ma már mondhatni elegendő számban saját állományunkból kerülnek ki.

Értéktényestésünk közözi a sertésvesz- okozta órási károkat kibevinni, amár még eözsidőnri éppenséggel nem állitható, hogy a veszedelmőt szabadulunk volna. Tény azonban, hogy a vész intézkedése jelentékenyen enyhült és sertésállomány, hála az állatgya- nyomórsz. szaporodásának, rövid idő múlva remélhetőleg a régi mérték el fogja érni.

Juhéltényestésünk számszerűleg, de sajnos minőségleg is feltartóztatlanul hanyatlott. Igaz ugyan, hogy a gyapjúárak nagymértő emelkedése (nyrészt indokolt) tenné a tenyészést nagyobb felkarolását, másrészt azonban — nem ok nélkül — a juhértésés feltőlőbb kedvezőtlen volta visszarizási tenyész- tésüket attól, hogy ezt az állattenyész. az eddigi- gányból nagyobb figyelemben részesítették.

Örvendtes képet nyújt **baromfiéltényestésünk**; ez a látásból alrendelhető tenyész- tési ág napró, apan kezd nyerni jelentősé- gen és így tel, usen indokolt a kormány azon álláspontja, hogy a baromfiéltényestés fellendit- tésre fokozott figyelmet fordít. Főleg a faj- baromfiéltényestés, a falkarolási, mozdító, el- tenyészítési és fajbaromfiéltényestés ki- osztásával, a mult évben létesített gödöllői állami baromfiélt., egy e téren, mint a tenyészési és megköveléte tere hasznos tevékenységet fejt ki. Mindenképpen helyes, hogy a baromfi- tenyészés emelésére súlyt helyezünk, a minék indoklásul elég arra rámutatnunk, hogy csakán toll és tojásért nagyobb a külföldi exportból előálló bevételünk, mint az egy- rangúleg összehajlított támogatott lótenyész- tésünk. Hogy azonban a baromfiéltényestés terén a kívánt eredményeket elérhessük a biz- tosítással, terszerül és mélyreható intézked- sék megtételére van szükség a kivélti piacok biztosítása érdekében, amikre alább még vissza- térünk.

Állattenyestésünk igen kevés a mondani való. Népies lótenyészésünk — kivéve az állami ménesek, főleg a mezőhegyesi ménes körzetbe tartozó vidéket — alig, vagy legalább is csigalassúsággal halad előre s nagyon szük- ségességek tartanak, ha a tenyészkörzetek meg- állapításán, ezekben a megfelelő anyag egy- öntőli tenyészése, hasonló, vagy más célra vezető eszközökkel mozdítanak elő, amint ez a többi állatfajánál történik.

Ha még felemlíjük, hogy a népies te- nyészés eredményesebb és hasznathatóbbá tétele céljából a **lojászovetkezek** szaporitása érdekében a szükséges intézkedések megtétel- tük, melyek folyamánynak a szövetkezek száma a mult évben igen jelentékenyen emel- kedett, hogy ezzel egyidőleg a tejtermékek kivitelének biztosítása céljából is külföldi fo- gasztopiacok szerzése érdekében a kellő lé- péseket megtették, akkor azzal a megnyugtató tudattal fejezhetjük be a mult évi állattenyész- tési viszonyaink feltartóztatott visszaillesze- lését, hogy a megkezdött nyomok haladva, kétfő kitartással és kitöréssel a tejtermékek és erélyelt betartás, állattenyészésük terén a kívánt célt el fogjuk érni.

Ezek után foglalkozni kívánunk mult évi **állatforgalmunk** helyzetével.

Az állatforgalom mérve, a mi viszonyaink- kat tartva szem előtt, igen fontos értékmérője az állatállományban lévő nemzetgyarmat mi- kénti kamatozásának. A múlt évi oözsidősrnt megkezdődött a legfontosabb hangulat és a pénzpiacokat a legfontosabb hangulat és a zütleletesség jellemzi, azonképpen állatforgal- munkat is méltán a „lanyha irányzat” jelzője- vel aposztrófálhatjuk a lefolyt évtől illetőleg. Konstántraunk kell ugyan némi emelkedést a ki- vitelben, de ez sajnos nem oly mérvű, amilyen képen lehet volynaitani volnának képesek. Hát ha még ehhez hozzávesszük azokat a nehézsé- geket, amelyekkel kivitelünk a mult évben, akár valóban éppen nincs okunk állatforgalmunk helyzetét csak távolról is kiélelőnek tartanunk.

Állatforgalmi viszonyainkat és az ezekkel összefüggő mozzanataikat vizsgálva, mindenké- lőtlen ha csak röviden is — érintenünk kell azokat a főbb tényezőket, amelyek a forgalmat, amelyre Ausztriával folyó éfó folyamán megkötötték, alig két hónapja életbe lépték. Értjük az állatforgalmi egyezményt. Nagy reményeket fűztünk hozzá, de alapos okaink vannak tartani a csalódástól. Az egyezmény formailag, tartalmilag is teljesen megfelelő, értékeinket meg is védi, sajnos azonban, hogy az egyezmény a valóságban pedig a valóságban talán kedvezőtlenebb, mint volt az egyezmény megkötése előtt. Hogy ez így van, nem mi- rajánk mulik, hanem egyezkedő szomszédaink rosszakartán. Ami képzeltül akadékoskodás csak igazondolható, abban mesteri találokony- ságot fejtnek ki az osztrákok, meglehezve, megakasztva lépten-nyomon — minden ok nélkül — állattelítelnéket, egyes megsejt- tésével, helyesebben kijátszásával a csakimént köölt egyezménynek.

Hiszen igaz, hogy ezeket a rosszakartu- tóréveketek a lehetőségig elenyészoljuk, de azért a szabad és zavartalan állatforgalmat biztosítani Ausztriával szemben még sem vagyunk s nem is leszünk képesek. Ez pedig Ausztriának a minélképebb most, a mikor az eddigi többi fogasztó piacainkról ugyszólván egészen leszorultunk.

Nézetünk szerint a passzív ellátás ideje lejárt. Biztosítanunk kell a zavartalan kivitel oly módon, amilyen szemben kárba- vesztő osztrák szomszédaink minden mesterke- zésével, előlaktívitalink megnehezítésére ezer és egy újly kínálkozik nekik, a leölt állatok hasznos kiéltét azonban meg nem akadályoz- hatják. A legközelebbi jövő feladatát kell tehát, hogy képezzé szürőtelepek és huskivelti piacoknál létesítése. A hajlandóság erre egy a gazdalközönség, mint a kereskedelem részé- ről megvan, sőt ha nem volna is, akkor is kényszeríthetnánk ezek szervezésére.

Amennyiben a most mulik a tényleges állatforgalmat illeti, az amit említettük, habár az előző évhez képest némi emelkedést mutat is, nagyban, egészen nem mondható ki- elégtelenség s nem tart lépést állattenyészési fejlődésével. Állatállományunk évről-évre kü- lönsően szembajlign igen jelentékenyen emel- kedik, amivel szembeállítva a kivitel emelkedé- sét, az valószínűleg előlről, főleg ha számlításba vesszük a folyton növekvő behozatalt is.

Kivitelünk s behozatalkunk mékényi alakulá- sról tárgyalozhat nyujtanak a következő hivatalos adatok, megjegyezvén, hogy ezek csupán az év első tíz hónapjáról állanak rendelkezé- sünkre.

Az összes **szarvasmarhakieltés** az elmúlt év első tíz hónapjában 245,900 drábl tett ki, 36 ezer drábl többlet, mint a mult évben, ezzel szemben behozatalt 76,500 drb szarvas- marha, (19,000 drábl többlet, mint a mult évben), vagy a tényleges kivitel többlet csupán 173 ezer drbra rugott. A kivitel zömke termé- szes Ausztriára esik, de németszörzsi ki- vitelünk is emelkedett, körülbelül 5000 drábl, amely szán az év végéig még emelkedhet is. Talán mondanunk is felesleges, hogy a beho- zatalt többlet túlyomór részben Szerbia partcipálál és pedig közel 12 ezer drábl.

Legjelentékenyebb az emelkedés a **sörtés- kivitelünk**, mely az év első tíz hónapjában 305 ezer drbra rugott a mult évi 186 ezer drábl szemben, ugy hogy ez évben 119,000 darabbal többlet vitték ki. E mennyiségűl azonban le- számítandó az ugyszólván kizárólag Szerbiából behozott 66 ezer db sertes, amely a mérleget meg kedvezőtlenebb teszi. Németszörz, mely sertesünk egyik legnagyobb fogasztópia- cka a sörtéséért megelőző időig, ennek köü- rébe óta határtal teljesen elzárta tartja s oda- irányuló kivitelünk teljesen lehetetlené vá- lik, a serteséért itéve hatását megnyitni nem is szándokozunk.

Juhkivitelünk némi eséklyt emelkedést

mutat. A nyugatról **szarvasmarha** Auszrország és Svájból egészen kárba vesztik, de e helyett Romániából vett nagyobb lendületet exportunk. Kivitelünk összesen 295 ezer drábl, mely beho- zatalt viszont Szerbiából 131 ezer drábl, ugy, hogy kivitel többletünk 74 ezer drábl tesz ki.

Lókieltésünk, mely főleg Ausztriára irá- nyul, az év első tíz hónapjában 32 ezer drábl tett ki, 5 ezer drábl többlet, mint az előző év ugyanezen szakában. E többlet csaknem egészen Franciaországra vitelték, hova négy- ezer körül megmaradt a mennyiség, mely s ezzel egyidőleg olaszországi lókieltésünk is emelkedett valamelyest. Ha azonban tekintetbe vesszük azt, hogy a lótenyészésre a kor- mány évenként körülbelül 6 millió koronát ad- dozik, akkor ezzel az örüli összeggel az élelt eredmény a legjobbakaratall sem lehet arányos- nak tartanunk.

Jelenlegi emelkedés a kivitelben csu- pán **baromfiában** és **ezek termékeiben** konstá- ntláb. Különösen az élelbaromfikiveltől ki- mind nagyobb árnyokat s ennek exportja, leszámítva a behozatalt is, meghaladja a 4¹/₂ millió darabot. A mult évben 40 ezer drábl emelkedett a kivitel, két év óta pedig több mint egy millió darabbal. Baromfi- főt Ausztriára és Németországra exportáltuk, de leölt baromfiát Angliában, új piacot is nyertünk. Tojaskivitelünk is jelentékenyen emel- kedett s tekintve azt a gondoskodást, melyben a kormány baromfiéltényestésünk részesíti, mel- lenk remélhetjük, hogy ez a tenyészési ágat- tunk rövid időn belül nagy jelentőségűvé fog válni.

Az előző kizelt statisztikai adatokból úgy véljük kitűnik, hogy azon állítsunk, hogy kivitelünk jelentékenyebb emelkedéséről szóla- nunk nem lehet, teljesen okadatott. Viszont azonban igenis szólni lehet a behozatalt jelentékeny emelkedéséről, melynek szük- ségességét sokban is bírjuk belátni, annak dacára, hogy a legilletékesebb helyen ennek emelkedéséről vannak meggyőződve. Nem oszthatjuk azt a felgőst, hogy nekünk — legalább eözsidősrnt is — szükségünk van a behozatalra, első sorban a szept állat- behozatalra, amely állítólagos egyéb előlök- től eltekintve, tényleges pénzbevételét is biztosít részünkre, amennyiben minden egyes darab sertes marha, a 4 arány fros várn és szállítási költségek, valamint a budapesti piaczon való több napi tartása révén 15—16 frt hszén- not bír. Szívesen megengedjük, hogy e rész- ténny van bevételünk, de mivé törpül ez amellett a nagy károk mellett, amely nekünk a szept állatbehozatalt okoz. Hogy egyebet ne említsünk, ennek kell tulajdonítanunk, hogy nyugati fogasztó piacaink elvésztek, mert ezek az állatok a legelőleg megkötötték a ragályos behurcolástól, s ismerve a nagyon is kezdetleges szept állategészségügyet, méltán tartanak attól, hogy állatállományuk a szept állatok által infélcizálhatatik, minek folytán exportunk elől elzárkóztak.

Ha egyéb okok nem, Szerbia felettébb hiányos állategészségügyi viszonyai miatt szük- ségessé, hogy a behozatalt ellátszassuk, amire a kormány figyelmét minden alkalommal fel- hívni kölelésségenként tartjuk. Szerződéses viszonyunk a behozatalt korlátozást ugyan né- melyen évig még lehetetlené teszi, de a szerző- dés lejártával a teljes elzárolásnak kell be- köveleznie, ami ha megtörténik, akkor miután állategészségügyi viszonyaink az állat- orvostól származó állategészségügyi- gények reményünk lehet állatforgalmunk zavartalanabb s biztosabb lebonyolítására.

De mindzekben kívül még számos és mélyreható intézkedések életbelepítésé van a közel jövőnek fenltartva s ha elismerjük, a minthogy el kell ismernünk azt, hogy föld- mívelésügyi kormányunk az állattenyészési fejlesztéséről az év első tíz hónapjában gond- fordít a tényleg valóban jelentékeny sikereket mutatthat fel, akkor igazán elérkezettnek kell

hogy lássuk azon időpontot, amelyben ne kíméljünk azon áldozatokat sem, melyeket az értékesítés és különösen külkereskedelmünknek újabb alapokra való fektetése és fejlesztése igényel.

A jövő és pedig a legközelebbi jövő válságának hog bizonytalan állategészségünkre, ha e tekintetben a szükséges intézkedések idejékorán meg nem történnek.

A szarvasmarha és sertésfenyészés kivételi vághidák és ipartelepek felállítására nélkül, melyektől az egykedlő nehezen vagy éppen nem megközelíthető piacok elenyésése várható, az eddigieknél nagyobb arányokban nem fog fejlődnie.

Baromfi-tenyésztés a tojásgyűjtés szervezése és a külföldre való szállítás megkönnyítése és rendezése nélkül, dacára az anyagjavítás terén kifejtett munkásságnak aligha lesz máj arányában fenntartható.

Tejgazdaságunk pedig csak azon esetben fog milliókat jövedelmeznie, ha a kivittl bármily áldozatok árán biztosítjuk magunknak.

Szóval a kormányzat részére egy gazdag mihédségi programmal állunk szembe, melynek sikeres megoldása fáradságot és anyagi áldozatokat is igényel. Okunknak kell azon államok eljárásán, melyek mindenféle eljutottak produktumaikkal s ezért nem szabad kímélünk azon anyagi eszközöket, melyekkel piacot teremteni és biztosítani lehet.

Állategészségügyünk.

Iria : dr. Hatyra Ferencz

Évről-évre emelkedő rendezett állategészségügyi viszonyok jelentősége és mind szembeütőbb módon érvényesül a kihatásuk a mezőgazdaság érdekében. Minél magasabb fokot ér a gazdálkodás intenzív irányára mellett az állattenyésztés s minél nagyobb értéket képvisel emellett az állatállomány, annál fontosabb és szükséges az állategészségügy a betegségek okozta károsodásoktól megóvni. Az egyesek anyagi érdeke it a legszorosabban függ össze az ország egyetemese érdekével és pedig nemcsak azért, mert minden megbetegedés vagy elhullás a megfelelő értékek csökkentését a nemzeti vagyon, hanem még sokkal inkább azért, mert az egy helyen fellépő járványok kisebb-nagyobb mértékben távoli vidékekre is kihatnak a járvány terjedése és az ezzel kapcsolatban élethelelő forgalmi korlátozások révén, melyek az egészséges állatok értékesítését is jelentéktelen nehezítik.

Ezeket a forgalmi korlátozások sulyosan érinti első sorban a gazdasági és sokszor is hangzik fel miattuk a panasz. Pedig, ha mindenki megfelelően méltáné ezt céldját, ha a saját érdekein kívül azoknak az érdekeket is mérlegelje, a kinek állatállománya még vérszemben is ha ebből folyólag a törvényes óvintézkedések szigorú betartására van elszánt és közzérdekelt iparkodnék megvédeni és előmozdítani: akkor rövid idő alatt közvetlenül is tapasztalná, az állategészségügyi viszonyok általános javulására, ezeknek előnyös kihatását az állattenyésztésre és a tenyészített állatok értékesítésére.

A válságban azonban, sajnos, a járványok elleni védekezés módjában s főképpen a hivatalos intézkedésekben való bizalom még Hiszen még pl. a ragadós szarvasmarha és sertésfenyészésben is, melynek áldásos következményei lenni belátja, nem egy helyes ellenszélgyűjtésével

védekezés sikeresége végrehajtott hivatalos intézkedésekben való bizalom hiánya állategészségügyünk egyik legfontosabb problémája. A jövőbeni intézkedések megfontolása során a járványok megelőzése és az állategészségügyünk egyik legfontosabb problémája. A jövőbeni intézkedések megfontolása során a járványok megelőzése és az állategészségügyünk egyik legfontosabb problémája.

leesebb megjavítása, főképpen a közvetlenül ragadós betegségek (sertésvész, száj-és körömfajás, takonykór, himlő, veszettség, rühöség) felhőleg teljes kiirtása ugy az országnak, mint minden egyes gazdának igen közeli érdeke, egyelőre próbált már csak azért is, mert a külforgalom korlátozása követe minden egyes gazdára kihat.

Állatbivitelünk éppen az újabb időben küzd nagy akadályokkal és foglyienekél küzdeni a jövőben is. A külföldön is mind jobban érvényesül a közéleti vámpolitika igen hátrányos befolyással van a saját állataink és állati nyertservényeink értékesítésére. A külföldi gazdái saját érdekükben iparkodnak a másomáson nagy verseny elnyomni, a minék legalakmasabb módjával mutatkozik az állatbivittell állategészségügyi okokból korlátozni sőt lehetleg teljesen is megakadályozni. Ez a korlátozás azonban, legalább is az egymással külön szerződés viszonyban álló országok között annál nehezezen vihető keresztül, minél kedvezőbb az exportáló ország állategészségügye.

Az állategészségügyi egyezmény egyik lényeges pontja, hogy az állatok behozatala rendszerint csak *lényegesen* behurcolás esetén legyen betiltható. A gazdának tehát legelőszörü érdeke, hogy ilyen behurcolás meg ne történjék, mert addig teljes mértékben élvezheti a szerződéses biztosítási előnyöket. A behurcolások megakadályozására a hatóságok és a hatósági szakközégek vannak hivatva, de eljárásuk csak akkor lehet eredményes, ha az a gazdaközönség jóhiszemű, őszinte eljárású, főképpen a megbetegedési esetek el nem titkoltatására támogatja, mert e nélkül a legszorosabban ellenőrzés is igen könnyen eredménytelen marad.

Ausztériával az állatforgalmat három hó óta új egyezmény szabályozta és a forgalom ez idő alatt, éppen az intézvény módj befolyással igen jelentékeny módon fellendült.

Kivittelt ugyan Ausztriába

hízott szarvasmarha :	1898.	1899.
szepetber hóban	19.045	18.658
október hóban	16.031	33.127
hízott sertés :		
szepetber hóban	19.661	30.787
október hóban	23.114	31.221
félig hízott és sovány sertés:		
szepetber hóban	475	5.796
október hóban	99	20.045

A szabad állatforgalom elve képezi az egyezmény alapját és ennek megfelelőleg intézményes biztosítékokat tartalmaz arra néve, hogy a forgalmat ne lehessen sulyosan korlátozásoknak alávetni, mint a minöket a két állam állategészségügyi érdeke indokolnak.

Az egyezmény életbe lépésével megszűntek a korábbi messzenem forgalmi korlátozások és Ausztriá részéről csak néhány szabály járás, illetőleg város van a bevitteltől eltérve, melyekből a lefolyt három hó alatt ragadós betegségek osztrák területre behurcoltatott, míg a múlt év megfelelő időszakában a vörnyegék linyomó része állott zár alatt. Ebbre volt látható, hogy a mélyre ható változás a forgalmi viszonyokban és első időben bizonyos nehézségekkel fog járni és hogy osztrák részről az új viszonyokba csak nehezen fognak beletörődni. Maga az a körülmény, hogy a sertések kivittlere néve a suly szerinti korlátozás megszűnt és hogy a fiatal állatoknak is most szabad bevittelt az élénkebb verseny folytán Ausztriában a sertésrakat jelentékeny befolyással, kielégítő módon értelmezi az osztrák gazdakörül állásfoglalását; az egyezmény azonban Magyarország részére biztosítja a szabad forgalmat előnyös és pedig annál kedvezőbb mértékben, minél inkább sikerül az ország területén a járványokat elfojtani.

Hogy kedvező állategészségügyi viszonyok között mennyire értékes roánk néve az egyezmény, azt meggyőző módon igazolja szarvasmarhaki bivitellünk jelenlegi, majdnem teljesen

akkadálytalan lehozatala. Kaposablattal mind az azzal, hogy a száj-és körömfajás ezidőszertel igen gyorsan elő nálunk.

Ennek a kedvező állapotnak további fenntartása kell, hogy egyik legfőbb feladatát képezze az állategészségügyi hatóságoknak. Eppen a mostan igen kezdő szakasz állategészségügyi viszonyai különben, hogy minő nagy előny származik abból, ha az a betegség meg uralkodik az állatállományokban. Ellenében azért a koronként jelentkező fellegassza, mely a száj-és körömfajás jelentéktelen bajnak tartja és ellene minden hatósági intézkedés megengedhetetlenül óhly, kötelezősége ennek a betegségnek lehetleg teljes kiküszöbölésére törekedni. Még ha figyelmen kívül hagyók is azokat az igen jelentékeny veszteségeket, melyek az állatok megbetegedéséből közvetlenül erednek, törekedünk kell erre már az állatforgalom zavartalan lehozatalára érdekében is, mert kizártnak kell tekinteni azt az eshetőséget, hogy a nyugati államok a betegség elleni védekezésről valaha lemondjanak.

Jóval kevésbé kedvező a helyzet a sertésforgalom tekintetében. A sertésvész járványa, habár az utolsó három évben igen jelentéktelen veszítet az elterjedéséből és intenzívtátságból, ma is az árnylag erősen vagy elterjedve s habár az új egyezmény ennek dacára lényegesen könnyítette a forgalmat, igen jelentéktelen mégis a korlátozások vele szemben és ezek érvényesülni fognak mindaddig, míg nem sikerül a bajt jelentékenyen gyéríteni. Ez időszertel az első feladat, hogy leküszöbölés gondossággal, óvatossággal, és szigorú ellenőrzéssel megakadályozzuk beteg állatok kivittelt, mely tekintetben, ismétellen hangsúlyozzuk, *első sorban és főképpen a gazdák nyugáthának biztosítottok*, e mellett azonban törekedünk kell ezt a betegséget is lehetleg teljesen kiirtani.

A feladat igen nehéz és igen sok költséget igényel, de ugyan kifizethető, mint a hogy sikerül a keleti marhavész és a ragadós tüdőbőlet kiirtani, mert a sertésvész is a sző szoros értelemben ragadós és nem tájatz betegség. Ma talán nincsenek még meg erre néve az intézkedések megteremtése kell, hogy a legközelebbi jövő feladatát képezze. Ezen feltételeknek egyike az, hogy a betegség és a fertőzés gyanujában álló állatok megfelelő módon értékesíthetők legyenek és erre a célra szolgálnak nagyobb számban, kivittlere be rendezett sertésvághidák, *sertésfermenterjyeket előállítás ipari telepek*.

Kivittl vághidák és ipartelepek létesítése egyébként is felette szükséges. A „Kistelek” m. é. 24. számban már reálutalunk a hűskivittli jelentőségére Németország hűszűküzeteivel való tekintettel, még fokozottabb jelentőség volna azonban a hűszűküzetek a vámmentesítés útján az Ausztriával való vonatkozásban az előrelátható, hogy osztrák részről, habár az egyezmény keretében is, igen szigorú fogják a forgalmat ellenőrizni és valamely járvány erősebb elterjedése esetén a jogos alapon fogantatott forgalmi korlátozások is igen sulyosak lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését. De azzal, hogy a járványos helyekről a betegségre és fertőzöttségű állatok korlátozása is igen sulyos lehetnek. Eppen ilyen időben tehát fontos és értékes szolgáltatást tehetnek a kivittl vághidák, mert lehetővé teszik a zárt területűekről származó állatok értékesítését

csak az takarmányozhat, aki úgy állattai, valamint takarmányviszonyait alaposan ismeri s így nem sok értelme tulajdonképen azoknak a recepteknek, melyek a szárlapok megkezdése után kerülnek a gazdák kezébe. Azért zsveten vetünk fátotul a mutlak ezen gyámokó ténykedésre, biztosítva az olvasót, hogy így is sok a tennivalónk, mert a nyúl által fölhasználott takarmányozástan viggaban fejlődik, mint valaha. Számos kísérlet állomán és a magánélettel való foglalkozást most a külfele takarmányok és takarmánykészítések ki próbálásával, a különféle állatok tápanyag-szükségletének és az individualitásnak a tápanyag-szükségletre gyakorolt hatásának meg állapításával stb. Ezek eredményei s a hasonlirány közlemények mindesetre hasznosul fogják a tárgyunknak számható helyet kitölteni s azért ilyen dolgok, nem pedig meddő takarmányozási receptek közlése legyen jóvám programja.

Növénytermelés.

Ira: Kerpely Kálmán.

Bár növénytermelés és talajművelési szempontból nyugati szomszédainknak jóval megötte állunk, azért e téren való haladásunkat elviati ni nem lehet. Így az elmúlt év folyamán is szépen haladtunk a takarmánynövények termelése terén, nagyobb részben mozgalmakat észlelhetünk az ipari növénytermelés s bizonyos mértékben a talajművelés körében is.

A mi a talaj megmunkálását illeti, e tekintetben, ha nem is valami nagy, de mégis csak haladást kell konstatalnunk. A tróliántás (különösen gyomirtás czéljából) mindinkább terjed s évről-évre szaporodik azon gazdaságok száma, a hol a szedés sorozatába állított korrekciók között felszántott földet láthatunk a vasutak mentén. A vasutról általában — keresztlé szagúval a különböző vármegyéken — igen szép tanulmányokat lehet tenni a gazdaság általános állapotáról, a szerint a mint a felgazdosodott tarlók, a gyomos vagy paragon heverő szántóföldek részben mivel és mit kell földelőkkel várdatnunk. A vasut két oldaláról behatóan földek valóságos hű tükre az illeto vidék gazdasági előrehaladottságának.

Különösen a gazos tarlók nyujtanak elszomorító képet annak bizonyosságát, hogy e téren még igen sok tenni valója van a gazdának. Gazosabb földek, mint hazánknak különösen kisebb birtokoknál, valóban csak a keletlen látam. Jele és annak, hogy egyrészt a jó minőségű tisztá vetőmag felhasználására kellő gondot nem fordítanak s a vetésre a legrosszabb magot is elég jónak tartják; jele másrészt annak, hogy a talajnak megmunkálása — a haladás dacára is — még sok kívánni valót hagy fenn.

Az őszi szántás előnyéről és a korai tavaszi szántás mellőzésével az extirpátor használatáról és ennek nagy hasznáról igen sok gazdának még fogalma sincsen. Hiszen nem is oly régen — talán két év előtt — jártam oly Alföldi vármegyében, ahol az extirpátor (grubberboronát) még jóformán hírebeli is alig hogy ismerték. Pedig ezen talajműveléscsökkentő gazdánknak a legnagyobb becsben állenne tartanunk, mert ez képeit benémetet arra, hogy talajainknak nyárny kiszeradását csökkentő, a tavaszi vetések olgymosodását korlátozzuk s a korai tavaszi vetéseket idejeinkor elvégezhesünk. Van-e ezek, ki a korai tavaszi vetés becését és annak fontosságát né ismerne? az hiszen nincs és mégis az ezt lehetővé tevő eszközök, az extirpátor vagy grubberboronát nem ismer vagy legalább is nem becsüli meg kellőképen.

Szinte hallom egyesek elvennéseit, sutha a theorával, itt van az utolsó évék tapaszt

talata, hogy a hanyag gazda a jó gazda! Annak a gazdának volt jó gazda, aki későn a mutlak terület felbete veten a jóvőkívő gazda pedig oszt arattott. Hát ez az utóbbi értelem teljesen (vagy legalább is nagyrészt) ráillik, ezt tagadni nem lehet, de hiszen azért beszéltünk mindég és mindenfelé abnormális időről, már pedig ezt a gazdasági s földművelési alapelvek megdöntésére felhasználni nem lehet. A legutóbbi években az új és csős tavaszunk volt, hogy a korán s jó munkált földbe vetett buza össze-viszsa dült, ellenben a későn vagy rosszul munkált fölbe vetett buzának ezen idő tagadhatatlannul hasznára vált. Ez valóban a hanyag gazda maláirra hajtotta a vizet! 1—2 évig, de viszont nem hiszem hogy alakjon gazda, a ki a térszert felhagyva odögölő jó munkált földjét rosszbabbul fogja elkészíteni és bevetni csak azért, mert 1—2 év abnormis időjárása őt jobban sujtotta, mint hanyagbáb szomszédját.

A mult év folyamán a seprőcsirók ismét a becsültebb ipari növények sorába lépett és termelését gazdánk ismét nagyobb mértékben kezdték felkarolni. Ennek oka, seprőcsirókszállak árték rohamos emelkedésében keresendő. Mifőn 1—4 órái földi gazdánknak a seprőcsirók termelését erősebben felkarolták, akkor a csirók seprő gyárosok a nyers szákat árát annyira lenyomták, hogy a gazdák nagy része felhagyott termelésével és pedig felhagytak oly annyira, hogy a gyárosok a nyers anyag nagy részét Olaszországba voltak kénytelen hozatni, a mi megelölsében drága mulasztás. Így tehát a földművelési termelés ismét a töredelmes növények sorába lépett. . . egy időre! Ezt legalább jó lesz a gazdánknak kibeszálatnunk.

Nem kizárható azon mozaomal sem, mely a földművelésigyi kormány támogatásával a Fevidéken és a Vagy völgyében a len-, az Alföldön pedig a kender-termelés fellendítése érdekében tapasztalható. Hogy a hazai len és kender kitűnő minőségű rostot ad, azt a földművelési elemmenték de kesése is jól készítése oly rossz volt, hogy haladás helyett e téren is évről-évre fokozatos hanyatlást kellett konstatalnunk. A kender- és lenkiszűrés telepek hivatala lesznek ezen a bajon részben segíteni, mert piacot a len és kender termékeinek csakis akkor biztosíthatunk, ha kigyógyított minőségű, egyformán készelt anyagot hozunk forgalomba. Hiszen ha a Bácskán végig atzatunk, minden községben, de még ugyanazon sokaság különböző nemzetiségű lakosai között is más-más termelési s kikészítési eljárás talánunk. Természetesen, hogy ezen eltérő kezeléssel fogva oly sokféle minőségű kender kerül össze a hazai és a külföldi kendervárástain, hogy alább nagyobb mennyiségű kigyógyított durva összevalogatni igen nehéz. Ezv hasonlók a viszonyok a lennél is. A gazdánknak tehát a jómínőségű vetőmagon kívül már a termelésnél is bizonyos egyöntetű eljárásokat kell követniük, hogy azután a len-és kenderkészítő telepek kigyógyított, jó minőségű árut állíthassanak elő.

Habár még nem nagy arányuk, de tagadhatatlannul már szembeszűkők a törekvés a komló-termelés javítása és fellendítése terén is a mult évben megkezdett erdélyiséi komlóvásár e téren bizonyára sokat fog lendíteni s munkásságát csakis örömmel üdvözölhetjük. Hanem a komló már valóban, a maga teljességében oly névtáv, melynek birtokosai, illetve keresettségbe tisztán a gazda kezébe nem lehetve; itt utólag javítani, helyrehozni sem lehet. A legrosszabb kezelés és a kicsinyességig pedáns kezelés képezik a komlótermelés és a sikeres értékesítés alapját.

Ha a gazda ezeknek megfelelően nem tud, vagy nem akar, akkor hozzá se fogjon a komlóvásárhoz, mert ott kiárujodik nem van zik. Hogy pedig a magyar komló jó minőségű, annak bizonyosságát látjuk a külföldön is köénk

jövő kereskedőknél, aki a megvett hazai komlót más országba külföldi kora neve alatt két-háromszoros áron hoznak ismét be! földi forgalomba. Igyekezünk kell tehát a magyar komlónak, mint ilyennek renométt szerezeni, ezt saját neve alatt kereseti czikké tenni. És hogy ez a gazda komoly törekvése mellett a komlóvásárok kapcsán sikerüljen fog, arról még vagyok győződve.

Egy meglehetősen felkapott ipari növényről, a „czikóriáról“ azonban csak rosszat írhatok. Nem azért, mert a hazai czikória rossz nyers anyagot szolgáltatna, hanem azért, mert ennek ipari feloldozása hazánknak egyetlen egy gyár, a kassai czikóriagyár kezén van, mely a nyers czikória-gyökér árát annyira lenyomta, hogy ennek termelése most már csakis Kassa környékén fizeti ki magát; ellenben a Vagy völgyében a czikória termelése évről-évre halad, mert az árak csökkenésével még szárlott alakban sem fizette ki magát a messze távolba való szállítása.

Ami a sörpára-termelését illeti, e tekintetben a mult esztendő egyáltalában nem tartozott a sikerültek közé, a tulajdos és tavasz s a száraz nyár a jómínőségű sörpára termelésének nem igen kedveztek. Annál azonban tagadhatatlan, hogy a sörpára termelésére terén nagyot hánitunk, először a kigyógyított minőségű termeléstől, másrészt magának a sörpárának, mint áruinak kezelésében is. Az országos m. kir. növénytermelési kísérleti állomás bizonyára nagy érdemeket szerzett magának azzal, hogy a tulajdonképeni sörpáratermelő vidékeken a Hanna árpát, az Alföld pedig, mint sörpárat bizonylatlanul termő vidékén a sörpára-termelés ismét a töredelmes növények sorába lépett. . . egy időre! Hogy a sörpára-termelés ismét a töredelmes növények sorába lépett, az Alföldön már már nagy részben Illmizi árpát termelnek s ezen korán érő, kisebb igényű, bővebb és rendszerint kitűnő szeszárpát szolgáltatató fészelegi igen meg vannak elégedve.

A mi a takarmánynövényeket illeti, e téren haladásunk valóban szembetűnő, de szemelint a rétek s legelők okzeri begyepesítése terén is. A gazdák évről-évre nagyobb számban fordulnak felvilágosított réti- s legelőre alkalmas füvekeresők összejáratása ügyében, jeleül annak, hogy ezen eddigelő olyannyira elhanyagolt téren is javítani, tenni akarnak valamit.

A takarmánynövények közül a homoki búkköny, bíborhern mint korai zöldtakarmányok nagyobb arányban terjedtek el, a minek annál is inkább kell örömlenünk, mert éppen a korai tavaszi zöldtakarmányok nagy voltlyike a legelgyanagolabb értékesítmek.

Végül nem hagyhatom felemítés nélkül a vetőmaggyártás és nemesítés terét sem. Gazdánk már ebben az irányban is dolgozni kezdenek; az igaz, hogy számuk még igen kevés, megolvaszhatók tíz ujjukon is, de a jég megtörtő, a kezdeményező lépések megtörténtek s számuk egynehány év leforgása alatt bizonyára emelkedni fog annál is inkább, mert az utóbb kis gárda szép eredményre munkálkodik, a mi a többiekre nézve is biztatólag fog szolgálni. A vetőmaggyártás és nemesítés okzeri felkarolásával gazdánk új jövedelmi forrás birtokába jutnak; a siker azonban e téren nemcsak anyagi, de erkölcsi szempontból is figyelemre méltó.

Visszapillantva az elmúlt évre, bizalommal tekinthetünk az új százzal élre, mert habár a növénytermelés terén még igen sok tennivaló van, mégis haladásunk kell konstatalnunk és pedig oly haladást, mely bizalommal töl el a jövőre nézve.

A szőlőszet és borászát.

Ira: dr. Drucker Jenő.

A felejt esztendő a magyar szőlőművelés történetében mindig nevezetes szerepet fog elfoglalni. Nehéz küzdelmeket folytatott a szőlőtermelők úgy a szőlőkultúra különféle betegségei ellen, valamint az érlelési élelenségei szemben. Minthogy a természet szépsége és emberek gonoszágával körítve akarja kiterasztolni, hogy az anyvi viszontagság után a felújítás biztos ösvényére kerül szőlőművelés egy újabb katasztrófának nézzen elébe.

Nem elég, hanem a különféle gombabetegségek, díszes állatok, az léjárás abnormis volta, a folyton szaporodó járvások száma évről-évre kezéskizatiottabbá teszik a bortelemést, nem elég, hogy egy a székéneggel való gyérítés, valamint az ojtványokkal való telepités is még számos Sejta és Charidhis között lebeg, hanem ami legkeszevsebb: a véres veredékek előállít szőlőtermények értékesítés is szárad akarsa. Itükköz és idegen földön termelt szőlő, bor, ürköly és a konyak, valamint a legzemérmenelebbi foylatott hamisítások minden nemcsak az árakat rostitták meg, hanem úgy a beföldi, mint a külföldi foyasztók szemében terményünk jó hírnevét is foyt eljatték.

A szőlőszet esztendő az a legeszevsebb yessbek egyike volt. Mint a mult esztendővel, úgy az idén is a tél lefolyása rendkívül enyhe volt és hótakorok nem biztosította a vnyököt rgyélet a megfagyástól, amellet pedig a tél nedvessége hiánya is föleg a vegetáció megindulását kedvezőtlenül befolyásolta.

A kikéltetés esztendő az a legeszevsebb idjárás szintén nem kedvezett a tókk fejlődésének; más évekhez képest a vegetáció lassabban haladt előre és a vegetáció elmaradottsága mindvégig karakterizálta az idényt.

Mindazonáltal a virágzás idő előtti kiállítás öpénsséggel nem voltak kedvezőtlenek. A kiföldi rgyökölök a földön tartatlan nagy száma kándikelt elő, úgy, hogy ha ezeket mind telebe érésig sikerült volna megörizni, úgy az idei esztendő az egész országban a legterményesebbnek mondhatjuk volna. De a későn és az idő hívőssége miatt igen egyenlőtlenül felely virágzás idején beköszöntött a tavaszi eső és a terményyely foyamatát majdnem mindenütt megehezítette, különösen a rugasra hajló fajoknál. Már június végén egész tisztán lehetett látni, hogy a termés legyobb esztiben is csak közepes lehet. Július és augusztus hónapja sem volt normális, szokotnál erősebb és hidevőbb idő akadályozta a firtök fejlődését.

Az időközéskint beköszöntött hirtelen meleg azután a peronospora és lésharmat oly rohamos elterjedését idézte elő, hogy alig volt az országban szőlőszáda, aki ennek rárt nem tapasztalta volna. Sok oly vidéken, ahol azelőtt úgy a szőlőmoly, mint az óidum egész ismeretlen volt, az idén a földön övintézkedések és elköszét vagy gyilkosságok nem alkalmasok gyögykezelés mátt a szőlőszáda természetének egy ödité, sőt egyharmada is elpusztult és ami termett, az sem volt valami jó minőségű.

Igy azután természetes, hogy a szüreti eredmény öpénsséggel nem hállá meg sem minőségleg sem mennyiségleg birtokosaink firtáságot. Még ott is, ahol látszólag közepes vagy bő szüret érkezett, a firtök olyan csekély mutatástalmon birtak, hogy a szüret napszamosok munkája inkább a törkölyt, mint a tisztá telebe szaporította. A felsorolt betegségek kivül hátrányosan befolyásolta a szüreti eredményt az is, hogy közvetlenül a szüretet megelőzőleg több mint a fel országos borszakadé lának és a hirtelen megérett, vkony boggyós firtök tömegesen rothadni kezdtek.

Pontos országos statisztikai adatok ma még kézesükre nem állanak, de azért a mult évek hasonlítás az idét, ez időbbi

csak csekélyteljelen tenelt annál kiadóbb. Nem hiszünk, hogy a pontos összeesés állításunk megcozzolja, ha Magyarország 1899-iki bortelemést 1.5—1.6 millió hektoliter becsülik.

Mig az ország legtöbb részében az eredmény a várakozásnak nem felett meg, addig egyedül az arad-hegylaj borvidék gazdaszereplőinek kellemes meglepetésben, hogy sokkal több mustot sajtoltak, mint a mennyire előkészületek történtek.

Az értékesítés terén azonban igen nehéz viszonyok köszöntöttek be. A csemesegőzkereskedelelem az idén először hozta nyakunkra a firtök szőlőt, hogy az olaszszal együtt saját hazánknak verje meg a magyar terményt. A mutatós és eltárasítá igen alkalmas Raskai, Zalabans, Berniestra róssa, Rósa nieda stb. szőlők annyira meggyertek a fogyasztó közönség izlést, ugyann, írs, hogy a zamatra és édeseségre jobb magyar csemesegőz — állami támogatás nélkül — nehezen fogja a versenyt megírhatni.

Más évekhez idők következtek a bortekéskérésre. Más években sem alkalmatlankodtak talásgos számban a borvevők szüretkor és az új bor kiforrása után, de mégis csak szállingóztak és a kik jelentek, azok tényleg venni is akartak, de az idén egész jirtök vannak, a hol gyirtöknek, kereskedőknek, kereszáróknak és kereszáróknak pénzébeben felhalmozott borkészlet, mely amellet sok helyen nem is oly minőségű, hogy azt — a borhalmozott üdözése idején — tanácsos volna forgalomba hozni. Hozzájárul ehhez az olaszországi fokozatosan emelkedő borkészlet és végre a vidéki borkereskedők közt fennálló titkos kartel, mely a vidéki borkereskedőknek a borkészletet a szárák az igyérnekkel teljesen nem konvenálnak . . .

Az év eseményei közül röviden még a következökről akarunk beszámolni: a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége által rendezett első országos meggazdasági kiállítás keretében a szőlőszeti és borászati csoport is helyet követelt magának. A szőlőkiállítás kivételével, melynek sem időpontja, sem egyéb viszonyok nem kedveztek, minden egyéb ága szőlőművelésnek és pinzekezelésnek méltóan volt képviselve, úgy, hogy bizonyos reményünk lehet, hogy annak nyoma a látogató közönség által szerzett átvos tapasztalatok alapján a jövő munkálatok meg fog látszani.

A kiállítás idején tartottak meg az I. országos szőlőszeti és borászati kongresszus is. Több mint negyedszázad gazdaszereplése nemcsak az ország minden borvidékét, minden nevesszű szőlőtermelő özséget, hanem a szőlőbirtokos osztály minden részét, a kongresszus jelentőségét nyghan fokozta Darányi Ignác földmívelési miniszter meggelése is a kongresszus megnyitása alkalmával, ki lelkesedést kelt megnyitó beszédében kifejezett adott annak, hogy a szőlőbirtokosoztály az ö politikai öladással támogatni fogja és munkálkodik az ország szőlőművelésének és a magyar szőlőművelést régi fényébe akarja visszahállítani.

Kimondotta a kongresszus a szőlőszedési országos egyesület megalakításának szükségét és is kiküldött saját kebeléből azt a bizottságot, mely ezen messze kiható tevékenységre megköszönt a szőlőszedési megalakítás módot nyújtson arra, hogy annak áldásait az egész ország szőlőbirtokosait részéshesse.

Ag egyesület tehát elvben már megvan és remélhető, hogy az előkészítő munkálatok

mihamarább be lesznek fejezve, hogy szervezkedésre, tagok gyűjtésre, alapzáságyi kidolgozásra hivatott alakuló közgyűlés egybeviható legyen.

Még számos nehéz küzdelem vár szőlőbirtokosainkra, de biztosan reméljük, hogy a szövetségi szellem, mely hódító körünyát az országban megkezdte, meg fogja teremteni a földmívelés és egy újabb — a legforrás a gazdaszerepladom meggörősödés fogja jelenteni minden terén, de első sorban az anyvi vesztélyül küzdő szőlőművelés terén.

Kertészeti és gyümölcstermelés.

Ira: dr. Gyömrői István.

A hazai kertészeti fejlesztése terén a földmívelésügyi miniszter azt ez évben is előli jó példával; tevékeny munkásságot fejtettek ki továbbá az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület, az Orsz. magyar kertészeti egyesület, az Erdélyrészi kertészeti egyesület, valamint a Szegeden, Debreczenben, Kézdivásárhelyen, Pécsen, Szatmárnémeti, Halason, Jászóvá és egyéb helyeken ki-sobb-nagyobb körökben hasznos munkát kerézteti, gyümölcsészeti és gazdaszereplési egyesületek.

A földmívelésügyi miniszter a tárcaágya keretében 2 év előt szervezett külön gyümölcsészeti és kertészeti osztályt nyilván fejlette ki működését. Gondakodtak a kertészeti osztály feladatok közpötköpan a budapesti m. kir. kertészeti tanintézetben szerreztet 3 éves felvételi és egyéves kertészeti tanfolyamokkal, alsóbb fokán a Tordán, Lócsén, Nagy-Böckön és H.-M.-Vásárhelyen rendszerezillett egyéves kertmunkástanfolyamok által, melyekhez hasonlóan szervezték Baján, Kézdivásárhelyen, Pécsen, Szatmárnémeti, Kertészeti ördökben működő rákos-palotai kertmunkemehelyi kertészpözt tanfolyamát ez évben is segélyezte, valamint a kertgazdaságyi tanszékkel kapcsolatos orosházi polgári iskolát és a sepsi-szent-györgyi székhely szerrethet kertésziskoláját támogatja. De a felidőtek öktáskórtól nem felejtették el a kertészeti tanintézetben kerézteti tanfolyamok kerézteti számára, Kolozsvárt, Kassán, Keszthelyen, Kis-Szebenben pedig tanfolyamok gyümölcsfanyasztási, értékesítési és védekezési kurzusokat rendezett, melyeken korlátolt számban birtokosok és kertészkedők is részt vehettek. Kapcsolatban az országokat fokozatosan haladó befűtásfalval, ütműterek és ütkarok számára az ország több helyén rendezett rövid tartamú idősági tanfolyamokat.

Szintén a kertészeti ismeretek terjesztését célozta a miniszter azon intézkedéseivel, hogy egyelőre az Orsz. M. G. E. által a f. é. februárjában rendezett kertészeti kiállításnak anyagilag támogassa, melyről a Molnár István országgyűm. és fateny. miniszter biznos „Fatevényesztés-ét” a f. évben 3-ik kiadásában részint nyghan, részint egy korona árban csemzárma osztatta szét az országban, úgyhogy az már 15 ezer példányban forog közeben. Kiadta továbbá 11 ezer példányban és 2 korona ölgényességű támoztást a f. évben a „Fatevényesztés” miniszteri biznos szervezkedésével meggelendő „Gyümölcskerítés” című lapot.

A gyümölcstermelés előmozdítását végett a miniszter ez évben is szaporította az állami fiaszókat számát, melyekből ez idő szerint évenként mintegy 500 ezer öjtvány, 5 millió csemzete és több százezer öjtósszék kerül ögyeszereplésnek.

A budapesti m. kir. kertészeti tanintézet kezelésébe tartozó budarósi 62 holdas széket kiralyné szőlőgyümölcsöszt telepítését évenként örtézköten tovább folyt és ö

két év alatt teljesen befejezték: innen mindent teljesen hiteles és tiszteletre kiválóan alkalmas gyümölcsfaját oltványát és ötvösszét szeresheti majd be.

A gyümölcsértékesítés érdekében a minister május folyamán orsz. értekezletet tartott, melyből egy a gyümölcskereskedelmében, valamint a földgazdászra vonatkozó fontos intézkedések indultak ki. Bizonyos elvi megállapodások történtek itt a gyümölcs csomagolásáé és szállítási érdekében, melyek eredményei egyebek közt az Államvuttal intézkedés a fedél nélküli kosarak szállításának eltiltása érdekében, valamint azon kísérleteknek, melyek részint a *Rohonyei* Gida szőlőszállító rekeszeivel, részint az O. M. G. E. által, valamint a dr. *Perényi* József tanár által javaslatba hozott gyümölcs-szállító wagon-borondésekkel folytatva vértettek. Ugyanez alapon indultak meg azon kísérletek, melyeket a minister utatásása folytán a gyüm. és fateny. ministeri biztosság a *Munké H. és Fiai*, az *Alezy* János és más előírték részéről bemutatott gyümölcsládák és állások használhatósága érdekében megindított.

A gyümölcsértékesítés előmozdítása végett a minister az országban ez évben is számos iskolát, almazást, sajtot és pálinkafőzőüstöt osztott ki ingyenes használatra; Keskeménben pedig egy tanműhely felállítását részint a szükséges eszközök átengedésével, részint a tanműhely vezetőjének, dr. *Esey* Vilmosnéknak nyújtott anyag segélyezésével lehetővé tette; az innen kikerült szép czukrozott gyümölcsök és egyéb készítmények a szegedi mezőgazdasági és a budapesti gyümölcskiállításnál méltó föltiltést keltettek. E téren egyébiránt több örvendetes jelenség is mutatkozott. Ilyenek például Keskemén városának és kálocai örvendésnek ama tisztelettel, hogy a kálocai leggyorsabban a leggyorsabban *gyümölcs- és zöldség-feldolgozó gyárak* felállítását létesíteni igyekeznek és ez irányban több déli-tiroli és ausztriai vállalkozókat, illetve gyárosokat folytatnak tárgyalásokkal. Mig a vállalkozókat részben hazánk határain kívül keressük, azáltal ideháza is a helyi dérek vállalkozói közt a legelőkelőbbek közül; ilyen a budapesti „Sanitas” részvénytársaság, melynek czukrozott gyümölcskészítményei, gyümölcs- és zöldség-konzervei különösen az őszi gyümölcskiállításnál részesültek általános tetszésben és elismerésben.

A helyes gyümölcs csomagolás érdekében a Magyar zöldség vásárcsarnok elüött szövetkezete is irattott egy kis „Utmutatót”, melynek 5 kr. postai helyre beküldése minden kérésért ingyen megköl; e kis fizet már két kiadásban sok ezer példányban jelent meg és forog közösen.

Egyéb téren sem szünetelt a munkásság. Korán megdőcsölt és mindonkor imádatot emélti Erzsébet királyné nyilatkozott elnyújt érzett fájdalomnak maradását; letölt a földm. minister támogatása mellett nyíltott állított az Erzsébet királyné — emlékfáknak, részint kisebb csoportoknak, részint azonban „Erzsébet-park” és „Erzsébet-liget” elnevezések alatt. Mindezek közt kétségtelenül első helyet foglalja el a minister által alapított gödöllői Erzsébet királyné-park, mely 40 hekt. kiterjedésű, megdőcsölt királynéknak gyönyörű szobrot fogja háts árnyékával behortani.

A kertészeti ismeretek terjesztésére ez évben közreműködtek az O. M. G. E. kiadásában megjelenő „Kertészeti lapok”, a Mauthner Odón által kiadott „Kerti”, a „Közlekek” kérésztől rovatba, valamint a Szegedi műkeresztet hivatalos közlönybe. Ugyanakkor letölt a földm. minister az O. M. G. E. pályázatát a gyöngyövény természetesen tárgyaló munkára, melynek eredményeként már eddig is több pályamunka érkezett be. De a „Magyar pomológia” is erősen készül. Az eredeti szines illusztrációkkal ellátott mű első füzet a párizsi kiállításnál már a létes mutatta francia nyelven is. Ugyancsak a párizsi kiállítás alkalmára adja ki a földm.

minister a „Magyarországi kertészeti monográfiát”, melynek összeállításával *Schilberzey* Károly kertészeti tanítészeti tanárt bízta meg.

Új kertészeti növények meghonosítására is tettek kísérletet, így p. a *thaenocömum*, mely — sajnos — eddig jóformán semmi sikerrel sem bíztat.

A növények tekintetében általánosan fölvetették a harcot a mindejobban terjedő vértéti és egyéb kártevők ellen; ez irányban különösen a M. Kir. Állami Rovartani állomás buzgólkodik, élén főnökével, *Jablonovskij* Józseffel. A thanatonról — ezen kitűnő rovarölő szerről — is halottunk valami örvendetes: először lesz, több lesz és könnyen beszerezhető lesz vidéken is.

A dísz- és létkertészet is örvendetes fejlődést mutat; legjobb bizonyítéka annak a székes főváros, mely több nyilvános parknak a készítését részint elhatározta, részint terve vette, így egyebek közt a népliget kibővítését is. Mindezen városi parkokozás ma már európai hírek, mint a székes főváros kitűnő kertésznének *Ujváros* kertészeti legnagyobb dícséretére válik. Hasonló törekvések látnak egyéb városainkban, sőt magánosoknál is.

Mint általános kertészeti érdekű hírt közölhetjük az O. M. G. E. érdemes elnökének, *Zenich* Gusztáv udv. tanácsosának ama ítéletét, melyeket egy *állandó kertészeti kiállítási csarnok létesítés* érdekében tett; a siker sorsa a főváros kezében van, mely remélhetőleg szivesen fog e célra alkalmas helyet átengedni. Különböz az úgylan az O. M. G. E. azt az eszmét vette föl, mely az építendő mezőgazdasági muzeummal kapcsolatban óhajtana egy ilyen gazdasági és kertészeti létesítési kiállítás céljaira alkalmas helyiséget előtámlani. Hiszünk, hogy ez étervvel szemek egyike vagy másika mielőbb valószínű fog.

Utoljára hagytuk a szomorúbb dolgokat. Mert bizony ilyenek mondhatjuk a munkáépítelen sorsát. Az elagott, munkára képtelen kertészek számarla *Mauthner* Ödönnek felhívása folytán mozgolom indult meg, *nyugdíjintézet* és *otthon létesítés* érdekében. Sajnos, az intézet, az eszme aligha váltja egyhamar testté.

Gyász is volt a hazai kertészetnek.

Ez évben hunyt el mindnyájunk fájdalomra az Orsz. Magy. Kertészeti Egyesületnek és az O. M. G. E. kertészeti bizottságának is egyik buzgó alelnöke és főur osztályunknak kiváló díszé, a minden szempórt és nemestől lekedő *Lipthay* Béla báró.

Az elmuló é — mint látjuk — elég eredményes és mindenesetre igen mozgalmas volt a kertészet tén, melynek barjait és buzgó nielői hazai gazdáköntségünk körében naponta szaporodának.

De azért megdolgatand feladatok is maradtak ránk vissza, melyeket a következő jelszavaink öszerejtőnkben: Megállapodás a termelőndő gyümölcsfajtákban. Helyes csomagolási módok meghonosítása. A külföldi piacokhoz való juthatás megkönnyítése, gyorsabb szállítási és először fuvarjakkal. A gyümölcsértékesítő szövetkezetek. E kérdések keretében a gazdasági és szakegyesületekre vár a kedvezményezés és a serkentés feladata.

A múlt év parazitái.

Írta: *Jablonovskij József*.

A művelés, a trágyázás költsége, a mag megválasztása a mezőgazdaságunk minden bizonyynál elsőrendű kérdése. Ahhoz sző sem fér. A mezőgazdaság apró termető, de hatalmas erőtől ellen való védekezés pedig csak másodrendű kérdés.

Vajjon igaz-e az? Bizony nem mindig. Mert mit is ér a legkitűnőbb vetőmag, mint a földnek legjobb megmunkálása és trágyázása, hogy ha a vetést a paraziták tönkre tetézik?

Most midőn télen a természet zarában hibern, midőn a föld élőben a gazdában erőtől annyig vérmes reményének csiréja szunnyadoz: álljunk meg mi is egy percet. Píllantunk egy keveset vissza és keressünk mi is a múlt év számadásában némi biztatást és bátorítást.

Nem volna ugyan helyén való, hogyha csak az alkalmakkal sorsa vényem mind azokat a parazitákat, legyenek azok növényi vagy állati származásúak, a melyek a múlt évben az országban jelenektek, mert akkor ebből bizony nem biztatást, hanem egyebet merítenénk. Beérem ez alkalmakkal azzal, hogy szemmügyre veszek néhány olyan foból bünsőt, a melyk egyrészt valóban csapás számba megy és másrészt olyan, hogy az ellene való védekezés valóban ki is fizeti magát.

Lássuk hát ezeket, meg pedig előbb azokat, a melyek a gabonánál mutatkoztak.

Május havában jelentékny kárt okoztak a *fontófűvek*. A kár nagysága, mely helyenként az egész buzákat: megsemmisítővé lát, azonban nemcsak a fontófűvektől származott a mennivben jelentékny része volt benne az akkor bekövetkezett rendellenes időjárásnak is. Ha május eleje és általában a tavasz előző fele nem lett volna annyira hideg és esős, akkor a fontófűvek kártétele is kisebb lett volna. Minthogy azonban a vetés fölődsében megakadt a gyors és erőteljes növekedésnek nem pöthötták ki azt a kárt, a melyt benne a fontófűveg (szárfűveg és golyósűveg) okozott, azért ez évben nálunk ez a kár feltűnően veszedelmes mértékben állott.

A vesztőségnek és szenvedett kárért azonban ne okoljuk csak az időjárást. A hibások mi vagyunk buzáink: megsemmisítővé lát, annak megválasztásában, a melynek körén kívül esk, azért a fontófűveg elszaporodása mégis a mi hibánk. A főtörtőzt és sokszor silány vetőmag használása, a buzáznak tulajdonos mértékben való termelése, továbbá a rossz, vagy igen hiányos trágyázás, okai annak, hogy földünk buzája nem bír dacozni a parazitával. Itt az érdekes kérdés, hogy egyelő, mert rajtuk csak a tiszta vetőmag, a gyors vetésfőrgés és a helyes trágyázás segíthet.

Sokat szenvedünk a *rossz időjárás* miatt. Sokat okozott kár szintén azokkal a rossz időjárásal függ össze, a mely az aratás előtt követtekett be, a mennivben akkor a rosszának az az alakja, a melyet népiesen „*sökös rosszának*” szokás mondani, egyszerre olyan mértékben lepte el az érő buza szemjait, hogy a kálész magja nem ért meg, hanem csak öszetöppedt. E kár országészerte igen jelentékny volt. Sajnos, hogy e csapással szemben tehetetlenül állunk, mert ha enyhít is egyszer-másor a bajon a kora, éri öszí vetés, de azért megsemmisítő erővel egészen. Azért bizony a világ ittáda éri meg, hogy a kár a helyen némi jó védő, vagy öv szert felhajt.

A rosszával egyidőrejelj mutatkozott az *Ophiolobus* (a buza törzsgombája), kártétele is. A vetés idő előtti megf. kult., kálészá őrésen maradt, míg tövét a fekete gomba-tőmeg lepte el. Kód, hesson lejt, kálész és még sok egyéb ok kerül gyanuba, hogy ez e baj okozója: pedig, mint már írtam volt, mert a bűns az *Ophiolobus-gomba*.

Ez is régi ellenségünk, csak hogy eddig nem igen tördöttünk vele. De lakoltunk is miatta. Mi a hessenzi legyet, a ködöt okoluk, holott a baj okozója más előt szerezett volt. S most, hogy nagyobb figyelmet szentelünk a kérdésnek, látjuk, hogy majd azt, a ki e bajt okozhat. Mit kezdjünk ellene? A tárgy egésség sok helyen nem hajtható védő; a tarló leterjesztésének értéke még kétes s így nem maradt egyebet hátra, mint ügyelni a trágyára, hogy már a trágya ne legyen förtőztő és hogy a förtőztőt földbe úgy gabanonemű ne kerüljön. A tarló egéssége helyett megfőszébb dolog az, hogy a förtőztőt, idő előtti megfőszébbé törtolt

ségei fejtenek ki s működési körüket folyton szélesítik alapra fektetik. Ez egyrészt a Szövetség élőkönk aközra való befolyásának, az egymásközti nemes versenységnek tudható be, de katasztrofálisan befolyással van arra az a körülmény is, hogy az utóbbi években a földművelési kormányzat hathatós anyagi támogatásban részesíti az egyesületeket.

Nem is oly régben a vidéki gazdasági egyesületek egész megalapozásáról és egy részéről abból álló, hogy tényezőállítást tartottak s egyik-másik egyesület mezőgazdasági kiállítás rendezett megjeje székhelyén.

Ma azonban már másképp áll a dolog, az egyesületek tulajdonképpeni hivatásuknak megfelelően: a mezőgazdaság összes ágainak fejlesztésével és előbbrevitelével igyekeznek a hatáskörükbe tartozó gazdasági érdekeiket szolgálni. A mezőgazdaságtól közelről érdeklő közgazdasági ügyekre mindinkább befolyank és legutóbb az ezekkel kapcsolatos országos kérdések tanulmányozására is nagy gondot fordítanak és ezek érdekében élnek aközlet fejtenek ki.

Hogy mily sokoldalú ezen működés és mily széles körbe terjednek az egyesületek munkásságukat kifejezve, azt az alább felsorolt ténykedések bizonyítják leginkább.

Mielőtt azonban ezekre rátérnénk, felsoroljuk azon egyesületeket, amelyeknek működése felől hivatalos közlönyük vagy egyéb kiadványuk után tudomást szerzünk; ezek a következők: Torontal vm. g. e., Bars vm. g. e., Iozony vm. g. e., Torda-Aranyos vm. g. e., Somogy vm. g. e., Alsó Fehér vm. g. e., Ábrau Torna vm. g. e., Szatmár vm. g. e., Nyitra vm. g. e., Szolnok-Doboka vm. g. e., Csanád vm. g. e., Nyitraivölgyi g. e., Békés vm. g. e., Mison vm. g. e., Veszprém vm. g. e., Gömör-Kisbont vm. g. e., Arad vm. g. e., Zámó vm. g. e., Győr vm. g. e., Sáros vm. g. e., Maros-Torda vm. g. e., Héves vm. g. e., Komárom vm. g. e., Fejér vm. g. e., Zemplén vm. g. e., Szegedi g. e., Csik vm. g. e., Baranya vm. g. e., Győr vm. g. e., Debreczeni g. e., Jász-Nagykun-Szolnok vm. g. e., Krassó Szörény vm. g. e., Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm. g. e., Bihar vm. g. e., Tolna vm. g. e., Borsod vm. g. e., Sopron vm. g. e., Pozsony vm. gazd. kaszinó és a Zala megyei gazdákör.

Későbbjűk egyik legfontosabb működését képezi az egyesületeknek a gazdasági ismeretek fejlesztését célzó népies gazdasági előadások és előadások rendezése. A földművelési kormány ezen előadások tartását nagyban elősegíti természetesen anyagi segítségek nyújtásával s így volt lehető, hogy a fent felsorolt egyesületek a legutóbbi évben mintegy 312 közönséges körülbelül 680 előadást rendeztek, mely alkalmakkor több ezer példány népies nyelven írt gazdasági olvasmányokat tartalmazó füzetet osztottak ki a hallgatóság között. Tanulmányúti kirándulások rendezése által is hozzájárultak a kiszáradt látókörök szélesítéséhez, ez által mind a népies egyrészt gyakorlati tapasztalásuk szűrésére is. Az okosított és a viszonyokhoz megfelelő gazdaságtudás való biztossá czéljából paraszt-minta-gazdaságot létesíttek több egyesület.

Ugyancsak a szakismereteknek eszmecseréket útján való fejlesztését, továbbá a közös érdekek ápolását és az összetartozandóság érzékének fejlesztését több helyen gazdákörök alakításával igyekeztek előmozdítani. Ugyanabban háziipari tanfolyamokat is rendeznek.

Mindenütt széles körű tevékenységet fejtenek ki az egyesületek az állattenyésztés feladatában is. E czélból vésdarárral egyhöz köztli állatközléseket és díjazásokat tartottak, a gazdák részére tenyészállatok kivételével, közönségi ápradiállításokhoz kéremkötöket, közönségi állattenyésztési kiállításokat, megítélő e fontos állattenyésztési ág fejlődését, a méhtenyésztést pedig művelési telepek felállításával igyekeznek a kiszáradt közt terjesztési s megkedvelődni. Mint az állattenyésztés ügyét

igen közelről érdeklő fontos intézmény, az állattenyésztés ügyét is feltelemlik e helyen, mint olyant, amely az egyesületek szintén feladottak s meghonosítani igyekeznek működési területükön. Több egyesület sikerült tövevényeket is rendezett.

A mezőgazdasági termelés előmozdítandó, az egyesületek jómódszárú való, lakarmánygyártás, továbbá különféle műtrágyák előállítását, a gazdaságok a len-és kendertermelés előmozdítása czéljából az arra alkalmas vidéken len-és kenderkültetési telepeket létesítnek; továbbá növénytermelési kísérleti telepeket tart fenn több egyesület.

A borsodmegyei gazdasági egyesület a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségével karöltve a legelőt éven is sikerült országos törvényjavaslatot rendezett, melynek megtartását a jövőben is tervezte vette.

Ugyancsak élénk tevékenységet fejtenek ki az egyesületek a szőlőművelés és gyümölcsfaismételten. Az okosztó szőlőművelés elajátítás czéljából szőlővetési és szőlővetési tanfolyamokat rendeztek a kiszáradt számára; tartottak továbbá szőlőművelési tanfolyamokat. Kiszáradt több országos gyümölcsfaismételten. Rendeztek gyümölcskültetésokat. Az egyesületek negyresze szőlő- és faiskoltalepeket létesítet, a melyeken tagjai részére vesszöket és gyümölcsfaszemeket termelnek.

A zepänmegyei gazd. egyesület Sátoralja-Ujhelyen borközföldet tartott, melynek főczélja a földművelési körök borközföldet a termelői által való bemutatása volt.

Kiváló díszretek érdemel az egyesületeknek azon tevékenysége, melyet a szőlővetési ügy fejlesztése érdekében és a különféle szövetkezetek alakítása körül fejtenek ki. Ennek köszönhető, hogy a legelőt éven is számos hitel-, fogyasztási és értékesítési szövetkezet alakult meg, de a tejrészeltési és pinceszőlővetési alakításának ügyét is melegen karölták fel az egyesületek.

A szövetkezeti ügy terén kifejtett működését illetőleg feltétlenül a nyitraimegyei gazd. egyesületet illeti meg az elsőség pálmája, mert az ő fardhatatlan munkásságának tudható be, hogy a Felvidéken oly számos és virázzó szövetkezet szolgálja a kiszáradt érdekeit.

Ami az országos közgazdasági kérdéseket illeti, feltelemlik itt: a gabonaszóra kérdését, a hitelről téveszköz kártyáját, az árú-és hitelreformálásokról kérdését, a fedezetlen hátrahízelt ügyét, a szociálisbiztosítók mozgolom kérdését, a borvínyes revízióját és a gazdasági eszteremlék helyzetének javítására irányuló mozgalmakat, stb., mint olyanokat, amelyek az egyesületek szintén befolytak, illetve amelyek érdekében szintén éltek munkásságot fejtenek ki.

Amidőn végül megemlíteknék az arádi és pozsonymegyei gazd. egyesületeket által rendezett állattenyésztési általános érdeklődést kellett aránygyűlésekről, röviden völköz azon széles körű tevékenységet, melyet az egyesületek hazánk gazdaságának felvirágoztatása érdekében kifejtettek, s hogy az lehető volt, az főként az egyesületek buzgó, a közügyek iránt mindenkör lelkesedő titkárainak képezi érdemét.

Közeledési ügyek.

A közlekedés terén hazánkban az 1899. év folyamán a vasúti építkezésekben konstatalhatunk számvashető haladásokat.

Befejezést nyertek és forgalomba helyeztetek a következő építés alatt állott vasutak: A hontvármegyei helyierődről vasút, mely a vármegye székhelyét, Polyságot Korponával köti össze, az általános vidék gazdasági fejlődését teszi a forgalomnak megközelíthetővé. Ezen vasút további kiegészítése és Selmeczbányára leendő összeköttetése által fog ez a helyierődről vasút jelentőségében nyerni és beilleszkedni az általános szinhalozat keretébe. A

nyitást-ladnyú-füzes-nyarmati helyierődről vasút, nemkülönben a békáscsarnoki helyierődről vasút Vésztő állomását kiindulólág Kökögyány illetve Hóidágy kiépült és megnyitott vasút vonalrészek által a mátrai helyierődről vasút csatlakozást nyert az alföldi és az erdélyi vidékekre, úgy, hogy a mátrai helyierődről vasút, mint a legvirődebb utvonalon át honnyolhatók is a forgalom egyrészt ezen vonalrészén, másrészt az északi vonal között Ruttka-Örbergen át. Jelentőséget nyert ezen vasutvonal az által is, hogy a nádregmégyei gazdag közszékháza kiaknázása intenzívebb módon történhetik, a mennyiben ezen bányatermek jó elhelyezést találnak a tüzelőanyag hiányában szenvedő gazdál alföldi vidékeken.

A ő-bécsye-nyitőlök-telvi helyierődről vasút folytatása a Szabalka-Hogos és bajai vonalrészeken és hivatás a Bányát gázdag vidéket a forgalomnak megnyitni. A kőrménd-nemetújvári helyierődről vasutal két szakaszát nyernik Stajországgal és így a catlakozó esereforgalom megkönyvített. Emelítés nélkül nem hagyhatjuk ez év folyamán megnyílt esőbányánál helyierődről vasutvonalat sem, mely Dócs és Szatmár között létesít az összeköttetést. Vagy megnyílt az országunkban a magaméneben páratlanul alföldi első gazdasági vasút, mely a Kovácsháza és Csaba vasút állomások közötti földterületen gazdálkodó birtokok majorságot köti össze egymással és a vasút főhálózatát.

Érdekes föltelemni azt is, hogy az ottani gazdálkodók nem után lettek az egyes állomások és elnevezés, mint: Dabó község, Montag major, Orttutaj major, Traunmadsdorf major, Klami major, Szontag kitérő, Nagz Vilmos, Kövér Lajos, Sármezőy Á., Purgly László, Vársárhelyi Biro Bertalan stb.

A belvizek szabályozása lassan halad és azok hajóhajtóvá tétele még hosszú évtizedek munkája. Munka által van a Tisza és Körös szabályozása és hajóhajtóvá tétele Szolnok és Mező-Bereény között, továbbá a Béga-csatorna megépítése Temesvári vidékén, mi által a hajózási akadályokmák véteik eleje. Az 1898. év október folyamán megnyitott áldmat forgalom a Vaskapannal mutatkozott akadályok leküzdéséről tanusodik, de az által köllőben a szomszéd román és szerb hatalmak föltelemnyegét fejlesztették ki, mely állomak önálló terifapolitikák ele akadályok gördeinek és ennek jogonosságát kétségtelen völköz és étes támaszaikkal agítálnak ellenük az európai hatalmasságok elite. Erdemény azonban nem értek el, mert bár a kereskedelmi miniszter által kiadott tarifa érvényességi hatályát rövid időre felüggesztették, de a tarifa alapján való változtatást ki nem eszököztek.

A díjazások vonán a gazdaságosság érdekében tett intézkedések még mindig kívánáló valók hagynak hátra. Az Állások száljárása nére kívánatos, hogy a közönség által a délnemzet-osztrák-magyar forgalomban tenyészmarha és baromfi szállítására. Gabonaméliek, hűvelések, ölemények, malta, valamint olajmagyarok szállítására nézve új díjazások lettek kívánva a nyugat-magyar-alsó-osztrák, a bajos-osztrák-magyar, a vorarlberg-landi és az osztrák-magyar-francia vasutal forgalomban. Ezen új díjazásokat eljötellen az eddigieknél jóval olcsóbbak, mi által olcsóbb szállítási költségek eredményeztetek. A német-osztrák-magyar tenori kikötői forgalom, nemkülönben az Elba átkötési forgalom taríffának átdolgozásával és újból való kiadásával az évekkel ezöltő ezen forgalmakban közzétett drága díjtétel a jelenlegi díjazásokkal szemben jóval kapcsolatos és jóval olcsóbb díjtételeivel hivatra vanam Hamburg és Bodebach-Tetschen át a forgalmat élekedébe tenni.

Feltelemjük még, hogy a keleti vasutak díjtételek mintegy 25%-al leszállították, minak következtében ezen forgalomban új területek kiadtak. A magyar keleti, tengeren-

tuli forgalom Galaczon át az erdélyi szállítások a via fogoroknál trifikák meg.
A gazdaságosságok nyújtott speciális kedvezmények közül fél említünk azon árucikkekét, melyekről a múlt éven számoltunk be, ezek: a *csukorrigya*, *répázel* és *mésziszap*, *sajt*, *vaj*, *taró*, *baromfi* és *tojás* küldeményeknek nyújtott kedvezménye, a *tüdővesz* helyekre a *marhahüllőm* pótlására szállítandó *szarvasmarha*, a *Liptó megyébe* szállítandó *juhok* után olcsóbb szállítási költségek, némiképpen a *peronospora* védekezése elleni *regálókész*, *vasgáz* és *aszurin* küldeménye, továbbá az *abráktakarmányokra*, *marhasóra*, *szlókórá* stb. érvényes szállítási kedvezménye. A *marhasó* számára olcsóbb szállítási kedvezményt adtak.

Azon fontos feladatok közül, melyeket a múlt éven megvalósítani kívánatosnak jeleztünk, a megvalósítás stádiumában vannak a *budgetési felkötés* megbeszélése és a *duna-erdői asztorna*. Nem történt azonban semmi, hogy a *baja-báttászi* vasúti vonalrész sinösztököttesítését nyertes, dacára annak, hogy ennek kiépítése érdekében több értekelést tett *tarva* és *felsőbb helyről* a kiépítés meg lett ígérve; a *kömörösi vasúti* dunahát a forgalomnak még nem lett átadva, a *betűszelvény* kiépítés érdekében szükségesnek mutatkozó rövidbe sinösztököttesítés Románián szintén nem létesült még. A *díjazás* határozománya szigorú meg enyhítve nem lett, de dícsértelt kell megemlékeznünk az államvasutak kulántréjáról, melyet a legutóbbi időkben a *dübböléssel* visszatérítése körül tapasztalunk. A határozománya szigorú betűszelvény és a *betűszelvény* merev ragadósok és ez által a *közönség* zaklatása már nem a vasut princípiuma, hanem a *mindennapi élet* való alkalmazkodás, a *józan ítélkezés* meghonosítása dicsőri azon vezető férfiak, kik ezen ügyeket intézik. A *kárterítési* keresetek intézése még mindig sok panaszra az *előzetlen* és *nyomatékos* előmozdítása érdekében teendő *tarifális* könnyítéseknek nyoma sincsen, pedig forgalmat előmozdítani minél olcsóbb *fuvarekkel* lehet csak. Ott vannak a *külföldi államok* példái az *angol agrár-*tarifáknak**. A *gazdasági* termények a *legmehőbb* *vidéki* értekelésithető lesznek, semholba a *trásvolat*gát a *potom* szállítási költség; a *mi elpusztult* azólt, mert nem vette senki, nem fizette ki magát a *szállítás*, ma *értékessé* válik. Gyakran *surgett* a *miniszter* asztalfőjében *heverő* onkái *felterjesztés* keresztülvitelére, de *eddig* eredmény nélkül. Pedig ha *valahol*, úgy *nálunk* *idős* és *kívánatos* volna az *agrár-*tarifa** létesítése az *értekelési* és *díjazási* előmozdítása szempontjából. A *szegedi* *külföldi* tapasztalatai eredményezték azt, hogy *kívánatos* volna a *külföldi* és *tenyésztő*állatoknak teljes *wagonokban* való *szállításán* és *cs. k. osztrák* államvasutak mintájára teljes *ocsirkamólyokban* szállítandó *ily* *küldemények* részére *külön* *tarifát* létesíteni.

Szalay József .

Megindultunk állunk egy alig elhangoztított, mely az ország ügyeinek legfontosabb, legmunkásabb, legjobb gazdájának földi maradványait tartaria, akik életének virágában, férfikorának delejére előtt 38 éves korában váratlanul ragadtok ki körünkől szomorú véget. Megtört övezge a leggyönyörűbb hitvest, egyetlen árva és legszeretőbb apát, pályatársai a legisztelebb és legjobb barátjait vesztik.

Szalay József az eszermói hercepmézi uradalom tards-kezdő kerületének intézője volt. Aja, mint ugyanezen uradalom felügyelője is, mely a földirtók, korán sz-

vébe oltotta a mezőgazdasági szeretetét, mely a fűt is csakhamar a gazdasági pályára vonzotta s a középiskolák elvégzése után mint gyakornok lépett a hercepmézi uradalom köteleibe. Néhány évig gyakornokosodás után már mint érett ifjú került a m.-óvári gazdasági akadémiára. Ott mint komoly, szorgalmas, barátságos és szives modoru ifjú nemcsak a tanúrok szeretetét és becsületét vívta ki, hanem csakhamar az ifjúság és a gazdasági egyesület elnökvé választotta. S bár ekkor az ifjúsági közlegyekkel sokat foglalkozott, az akadémiai tanfolyamot kitüntetéssel végezte el.

A gazdasági akadémia elvégzése után visszatért a hercepmézi uradalomba, mint inoak. Gazdasági tudománya, gyakorlati tapasztalatai a legkíválóból tisztíté tették, úgy hogy az aránylag ifjú gázdatist csakhamar az uradalom egyik legnagyobb és legfontosabb gazdasági kerületének intézőjé nevezeték ki. Mint tards-kezdő inoak teljesben ügyszervezte az egész kerület gazdaságát, hanem azt egyttal a hercepmézi uradalom egyik legszebb és legjövődmezőbb kerületé is tette.

Szalay mindentől ott volt, ahol tanulni lehetett, résztvett minden gazdasági mozgalomban, de nagy tudása és széleskörű tapasztalatai dacára szerényesgénéll fogva vezető szerepre sohasem vágyódott. Ő mindenkor megelégedett a közlegény jól betöltött szerepével és költségek kinevelését csak meghitt baráti társaságban ragogattta.

Szerényesge, szives modora, minden zárat és jó iránt való lelkendezése számos barátot szerzett neki, akik most megilletődéssel állunk sirjánál s szeretlünk és tiszteletlünk jelét immár csak a megemlékezés adhatjuk.

Legyen neki könnyű a rög, melytől annyit szeretetlünk mivel.

VEGYESEK

Mai számunk tartalma:

Az OMGE Közleménye. — Visszatekintés az 1899-ik évré. B. B. — A szövetkezeti ügy. *Bernát István*. — Munkásmozgalom. — Telepítési ügyek. *Dr. Zsuzsanna Lajos*. — Pénz- és hitelügy. *Havas Miksa*. — Gabona-árel. — A gyapjú. — Takarmánygyarak. *Árta Útás Lajos*. — Élelmiszerikéi értékelése. *Forster Ádám*. — Állattenyésztés és állatforgalom. *Jozsef János*. — Állategészségügy. *Dr. Helyzer Ferenc*. — Múlt és jövő a takarmányozás terén. *Osztály István*. — Novénytermelés. *Kereky Kálmán*. — A szőlőzet és borszat. *Dr. Drucker János*. — Kertészet és gyümölcsstermelés. *Dr. György István*. — A múlt év parazitái. *Jablonszki József*. — Az emült év mezőgazdasági gépészeti újdonságai. *Uj. Szponz Pál*. — Gazdasági szabótársulatok. Gazdasági egyetnek működése. *Szabon Vilmos*. — Közlekedési ügyek. — Vegyesek.

Budapesti gabonaárel. — Szeszüzet. — Erzeszék gőzmalom. — Lujza gőzmalom. — Héro magbort. — Vételmag. — Apolló köbmalom-élelmiszeri rész. — Á. — Kórház. — Vésés ar. — Ágrügyése a nyughán (en pro) eladott földet csikkek áráról. — Állatgyógyászat. — Budapesti szarvasmarhavásár. — Budapesti vágómarhavásár. — Budapesti gazdasági és tenyésztőmarhavásár. — Budapesti lovársár. — Kőbányai sertésárás. — Ungvári árvéselés (20000 forint becsértékben felül).

Kinevezés. A földmivelségi m. kir. miniszter az állami menesbirtokok és a földöllői koronauradalom személyzeti létszámába *Dorner* Bala gazdasági segetét, a „Kötelek” munkatársát, m. kir. gazdasági intézővé kinevezte és megnevezte. A földmivelségi m. kir. miniszter *Andrá Lajos* káson-feltői lakos Csk vármegye káson-alekői járására, *Uj. Bobor Gyula* német-elméri lakos Torontói vármegye nagyecseréki járására és *Ugyalay Károly* eszékortányi lakos, m. kir. gazdasági vándortartási Zala vármegye eszékortányi járására néve a munkáját tudósítással bizta meg.

Megrovés. A földmivelségi m. kir. miniszter a budapest-kőbányai állategészségügyi hivatalhoz beosztott *Báizer Sándor*, továbbá a vezérelé alatt álló miniszteri állategészségügyi osztályba beosztott *Fekete László* ideiglenes minőségű II. osztályú állami állatorvosok állásukban foglalt megrovetésére.

Eljegyzés. *Gasner Károly*, a nagyváradi káptalani uradalom tisztartója, tart. hovy. földmiv. jegyét váltott *Kugler Albert* tevénytárs nagyváradi nagyecseréki és földirtókorsó lakójává, Marvákván.

A „Kötelek” mai számával az első és második számot egyetive veszik olvasniok. Legközelebbi számunk tehát január hó 6-ikán (szombat) fog megjelenni s ennek mellékleteket adjuk a „Kötelek” 1899 iki évi tartalmajegyzékét.

Az OMGE. fizetési hátralékban levő t. tagjait ez uton is értesítjük, hogy a tagdíjak és alapítványi kamatok befizetésére szolgáló postai feladóvevényeket a „Kötelek” legközelebbi számához fogjuk csatolni, miután koronarektrére szólt irlapok csak január elsőlétől kezdve szereshetők be.

Állatvitelünk érdekében. Január hó 1-vel a földmivelségi miniszter egy Ausztriával való állatforgalmunk folytonosságát nyughán biztosító intézkedést léptet életbe. Az a zaklató eljárás, amelylyel a magyar állatküldemények Ausztriában találkozniak s a folytonos zárlat által helyezése állatvitelünknek azon helyes eszmét adta a földmivelségi miniszternek, hogy az összes Ausztriába irányuló állatküldeményeket a határolásokon állategészségügyi vizsgálatnak veti alá. Ily módon teljes biztonság szereshetők arra nézve, hogy az állatküldemények betegségmentesen hagyják el a határt, mert amennyiben az állatküldemények betegnek találtnak, úgy az már a határolásról fog a feladási állomásra visszaküldetni. Épp így, ha elhullott sertés találtak a vasúti kocsiában s az állategészségügyi vizsgálat beajazolja, hogy az elhullás nem valamely ragadós betegség következménye, az állatküldemény a hulla visszazártásával továbbíthatik s így eleje vétetik annak, hogy az állatküldemény Ausztriában zaklatásoknak és zárlatoknak szorlasson alapot. Ez mindegyik gyakorlati intézkedés, amelynek az állatviteli forgalom alapokra való fektetésével igen forintra menő hasznolt biztosít.

A Kiserletlők Kiserletmunkák. A miniszteri helyes miniszternek s közhatalom a mezőgazdasági tudományok körében folytatott kiserletek és kutatók legujabb gyakorlati vírmányait ismeretó kiadványra, mely évenként 6 füzetben 500 példányban bocsátatik közre, aránylag még rövid megjelenése óta teljes mérvben fidermelte nekem a hazai gazdaságosság érdekeltségét és almsoradást, hanem a szakirodalomban is oly tekintélyre tett, hogy a külföldi elősranu szakmájó részéről is eredeti dolgozatainak átvétele által mind sürűbb megtámasztást talál. E folyóirat II. évfolyamának legújabb 5-ik füzeté a következő értekes tartalommal most hagyta el a sajtót: a meteorológiai köröböl; — Védekezés a jégrévés ellen viharok közeböl; — A földmivelségi m. kir. miniszter köröböl; — Gyermektej új előállítás módja; — Székely Salamonról; — növénykórak köröböl; — A paradicsom bakteriozis betegségről és a csillagfirt bakteriozis; — Hegyi Deszöböl; — Védekezés kiserletek különböző anyagokkal a szőlőperonospora és lisztharmat ellen; — Barna Bazilló. — A Kiserletlők Közlemények-ét s mezőgazdasági kiserletlők központi bizottság-

Szeeskavágók szabad. önműködő kiemelőkészülékkel.

Répvágók, Daralók

Gőzfűlesztő készülékek

legujabb, legkényelmesebb berendezéssel.

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosok

BUDAPESTEN,

V. ker., Váci-körút 60. sz.

Gőzcseplőkészletek 10 lóerőig.

Ipar-mozgonyok 100 lóerőig.

Drezdai Motorgyár r. t.

6. Moritz Hillé Drezda (Állam)
Levegővel működő, szikkesztő gép, petróleum...
2000 méter 4000 méter...
Vezérkönyvtár: Goltz-Ért. Iparműsz. Budapest
V. ker. Erzsébet-utca 48.

Vintschgauai hasas tehenek tejelési képesség

2500-3000 liter,

melyet több oldali bizonylatokkal igazolhatok, kaphatók

PICK OSWALD nál, VIII. Külső Kerepesi-út 1. sz.

Reichskanzler nevű, 22% keményítővel tartalommal bíró szeszgyári burgonya,

2 frton 100 kilónként zsák nélkül eladó. 10 q felüli megrendések

Gróf Pálffy József uradalmi igazgatóságához, Szomolányra intézendők. 9100

Hazai pokróczok

a n. é. gazdaközönség ügyeimbe ajánlja!

Családok a legújabb...
Székfűtés...
30 forinton felüli rendeléseket bérmentve küldünk.
Levél- vagy sürgőcszím: „SZÖNYEGHÁZ BUDAPEST”

Advertisement for M. HANN'S SÖHNE featuring an image of a pair of shoes and text describing their quality and availability.

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR

BUDAPEST, KÜLSŐ VÁCZI-ÚT 1443. SZÁM. Első és egyedül magyar special gépgyár.

GYÁRTMÁNYOK: az összes mezőgazdasági iparágak számára...
Cukorgépek, Sütygőgépek, Malátagyárak és Szeszgyárak

Mezőgazdasági czélokra mint hajtóerő kiváló gyártmánya a HOFFMEISTER-GŐZMOTOR a legjobb, a legolcsóbb és legbiztosabb gép...
Minden nagyságban, 1/2 lóerőtől kezdve egészen 30 lóerőig gyártunk. 8173

GÉPOLAJAT,

u. m. valótlan tisztá olívaolajat, elsőrendű savtalanított repceolajat, stb.

Szalonnát

Fertőtlenítő szereket,

u. m. karbolav, karbolper, eozolin, szódalíz stb.,
rézgéliz karboleumot, keserűsót csudásót stb.

☛ Mindenkor a legmagasabb napi áron, készpénzesítés mellett vásárolok loherét, luozernát és egyéb magvakat és kérék mintázott szives ajánlatokat.

KRAMER LIPOT, v. ker.,
Akadémia-utca 10. sz.

Telefon.

A J A N L O K:

Kocsikenőcsőt, Petroleumot,

Zedőkat, takaró- és szekérponyvákat, kár-
rányfestékeket, fedéltakot,

MŰTRÁGYÁT

Olíaz szaponátot tisztá vastag gyöke-
rűkből érőte.

☛ Mindenkor a legmagasabb napi áron, készpénzesítés mellett vásárolok loherét, luozernát és egyéb magvakat és kérék mintázott szives ajánlatokat.

Sürgőnycim: „CERES” Budapest.

Árjegyzékkel és részletes külön ajánlatokkal kívánatra szolgálók.

Luozernát, loherét, fűmagvakat

minden célra és minden egyéb gazdasági célra.

Vetőmagot

a legújultabb áron és garantált jó mi-
nőségben.

☛ Mindenkor a legmagasabb napi áron, készpénzesítés mellett vásárolok loherét, luozernát és egyéb magvakat és kérék mintázott szives ajánlatokat.

BUDAPESTEN,
Akadémia-utca 10. sz.

Telefon.

Majerszky Barnabás

szpecialista olajgyár-berendező gépgyáros

Nyiregyházán.

Ajánlja saját gyártmányú, kiállítási oklevelekkel és érmekekkel, valamint eddig 50-nél több elismerő nyilatkozattal kitüntetett

Viznyomású olajsajtóit

és az olajgyártás-
hoz szükséges
összes gépeit és tel-
jes olajgyár-beren-
dezéseit, melyeket
számos évok alatt
szerzett szakömer-
retei alapján min-
denütt a helyi vi-
szonyoknak meg-
felelő helyes ki-
vitelben készíti.

Kívánatra árjegy-
zékkel és költség-
vetéssel szivesen
szolgál.

Bendzsák utca 188-189. sz. Majerszky Barnabás gépgyáros

Hirdetmény.

Délméret-ostrik-magyar vasúti kötélek.

(Az 1899. évi január hó 1-től érvényes II. rész 4. füzet)

Folyó évi november hó 1-től való érvényesül a badeni nagyh. államvasutak
Híngyog állomása felvételük a fenti füzetben foglalt 64. sz. (más stb.) kivételre díj-
szabása.

Az ezen állomásra érvényes díjtelek akként képezetnek, hogy a württembergi
díjtelekhez 100 kg-kint 0. 40 márká hozadatták.

A leghozamképebb és legjobb

sörárpa faj

a „Genossenschaft der Hannarsten

producenten Prerau“ (Mähren)

koránérő

Hanna árpá-ja.

Ajánljuk míg a készlet tart 100 kgknt
10 frtért zsák nélkül, Prerau állomás-
hoz szállítva. 9108

Minta 10 kr. bélyeg beküldése ellenében
bérmentve.

Egy waggon vételénél nagy árengedmény.

**Leopold Adolf borgyára
Tata-Tóváros.**

Vesz mindennemű állati bőrszövet, szerződésileg is.

Készít szarvasbőrt, mosó-, törülő bőrt, cserecs, fehér
írhát, ezekből állandó raktár. Elvállal minden e szakba
vágó munkákat. 6446

GRAEPEL HUGÓ

gép- és rostalemezgyár, malomépítész

Budapestben, V., Külső Váci-ut 46.

A j á n l:

Olajsajtókat viznyomással és kézi hajlásra

Olajmagzúzógepeket

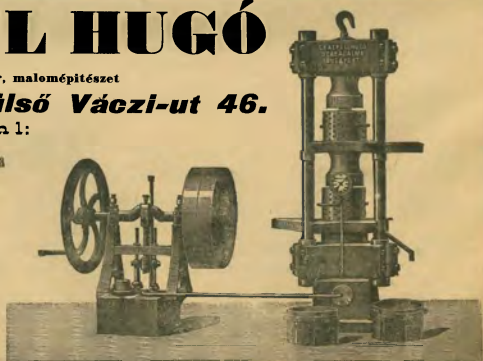
Olajmagpörkölőgepeket

Olajmagpépgyurógepeket

Olajmaghajlójáratokat

és teljes

Olajgyári berendezéseket.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.